

Mi Banga Vinavatei E Marko a nga vataro

E Ioanes a nga rorois ngan mi rosar

(Mataio 3:1-12; Luka 3:1-18; Ioanes 1:19-28)

¹ Ine arie man tsuoktsuok vakaek mi Banga Vinavatei surie e Iesu Karisito e Natuon e Raban.

² E Isaia mi propet a nga vataro ven ne simi Pakpak Leong,

“O ta turan kong ka ni vavatei muo sevoi,
ese va ta rorois ngan ke rosar.”

³ “Mi inan mi ka a koupkoup pevien simi beir,
“Tsang rorois ngan ken rosar mi Nguts.
Tsang vodusie ken sar baiveisveis.’ ”

⁴ Io, e Ioanes a nga beit ine simi beir nge tsana mi sinusuruiv. Ma a nga vavatei va mi kulou gi ta mang nga vodon vuris nge por sinusuruiv terengien va e Raban ta mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor. ⁵ Mi kulou kokouk kuvu i Ierusalem ma sibu enamon kokouk i Iudea gi nga beit seie. Ma gi nga vakokoit katsep ngan kegi sar sinavei tsokor. Ma e Ioanes a nga tsana mi sinusuruiv segie simi da i Ioridan. ⁶ E Ioanes a nga ko tsekie man tsetstseik gi ta nga tsana ngan mi vuruvuru kamel ma a nga ko verevere ngan mi piripiri vinavinar, ma man nginonginou, mi

tsiko ma mi masiu. ⁷ Ma ine arie ken vinakokoit vavakatsep, “Mi ka va ta vemusurie iou, eie a ngeisngeis rio iou. O kap kalei oit nia korgout nge ruobatie mi suo si man ba poppop. ⁸ O tsana mi sinusuruiv senga ngan mi da, eiekesen, eie ta tsana mi sinusuruiv senga ngan mi Moromoruo Tamat.”

*Ken sinusuruiv ma man konokonon e Iesu
(Mataio 3:13—4:11; Luka 3:21,22; 4:1-13)*

⁹ Ian sibu ra, e Iesu a nga kovuni i Nasaret simi enamon leong i Galili, ma a nga por sinusuruiv se Ioanes simi da i Ioridan. ¹⁰ Duis sien e Iesu ta nga kien beit simi da, a nga pare mi rangit a nga katsep ma mi Moromoruo Tamat a nga peuk i popon malan mi buen. ¹¹ Ma mi ien kuvu simi rangit a nga pevien, “Evoi e natung, o tovie no. Ma o resmata no beitsak.”

¹² Ian ngas te, mi Moromoruo Tamat a nga turan e Iesu rakot simi beir. ¹³ Ma e Iesu a nga mon simi beir bu ra ba sinangavur voveit ma e Satan a nga konon. A nga mon meie bu vinavinar tso ma bu angelo gi nga perngan e Iesu.

*E Iesu a nga kukuo bu madar tovtov vourvour
(Mataio 4:12-22; Luka 4:14,15; 5:1-11)*

¹⁴ I murien gi tate nga vurukude e Ioanes simi vona vinatoreis, e Iesu a nga rakot i Galili ma a nga vavatei ngan man Banga Vinavatei e Raban. ¹⁵ A nga pevien, “A te beit nangba mi keipkepide ra e Raban ta nga vile. Mi ra va e Raban ta vuor a te vatavatat. Nga vodon vuris nge vodovodon tuktuk simi Banga Vinavatei!”

¹⁶ Sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i gegen mi barateis i Galili, a nga pare ba baser kasien

e Simon ma e Andre guor ta nga tomekan mi ben simi barateis, simi vunan eguor ba ka vongovongon. ¹⁷ Ma e Iesu a nga oeng seguor, “Ngado nemei nge vemusurie iou. Ma o ta me veseveie ngado nia vangoda mi kulou.” ¹⁸ Ian ngas te, guor nga sorvekenan keguor sar ben ma guor nga vemusurie e Iesu.

¹⁹ Sien tate buer nga veis rakot i pek lili, e Iesu a nga pare e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon e Sebedi, i popon mi galeu guor ta nga name kegi sar ben. ²⁰ Ian ngas te, a nga kukuo guor ma guor nga sorvekenan e Sebedi e tamaguor i aron mi galeu meie bu petspets nia tsatsang suri lakep. Ma guor nga vemusurie.

*E Iesu a nga kareir rivie mi tsaka moromoruo
(Luka 4:31-37)*

²¹ Gi nga rakot i Kapernaum. Ma simi Rangi Minaes tate nga beit, e Iesu a nga rubukien simi vona renger sibu Iuda ma a nga vakaek nge vavasengei. ²² Mi kulou gi nga kudier si ken sar vinasengei, simi vunan a nga vavasengei segie malan mi ka ta suvu ngeisngeis, ma a kap nga malan bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. ²³ Ian ngas te, i aron kegi vona renger, mi ka mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie a nga koup leong, ²⁴ “Misa e lalaro tsana segei, Iesu kovuni i Nasaret? Vasa, e nemei nia me voguersa gei? O telekiran va evoi ese. Evoi ken Ka Tamat e Raban!”

²⁵ E Iesu a nga patsarie, “Bong! Rovotsour sorvekenan ine mi ka!” ²⁶ Mi tsaka moromoruo a nga tomeke vuturungie nge vedederie ine mi ka ma a nga koup leong nge rovotsour sorvekenan.

²⁷ Mi kulou gi ta nga mon i aron mi vona renger gi nga kudier tsak nge vevuor i kotubugie nge pevien, “Mi sana ine? A vavasengei meie ngan mi ngeisngeis! Ma a terie mi nama ngeisngeis buer sibu tsaka moromoruo ma gi rorong sien.” ²⁸ Ma man vinavatei e Iesu a nga puorkan lalapus te sibu enamon kokouk i Galili.

*E Iesu a nga vatoa bu mei palan
(Mataio 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Duis sien e Iesu ma ken sar madar tovtov gi tate nga sorvekenan ine mi vona renger, gi nga nomeie e Iakobo ma e Ioanes rakot si ken vonuo e Simon ma e Andre. ³⁰ Ken koko e Simon a nga mutur simi tsur ngan mi mienarouk mi kuirkuir rarap. Ma gi nga pengan se Iesu ine mi vevien. ³¹ Io, e Iesu a nga rakot sien ma a nga por ka i riman nge kulie nia tsuok vogosongie. Io, mi kuirkuir rarap a nga sorvekenan ine mi vevien ma a nga tsang nginonginou niagie.

³² Sien tate nga reivreiv seserigo, bu mei gi nga kir nemei ngan se Iesu bu tamat mienarouk ma bu mei bu tsaka moromoruo ta nga tsegerie gie. ³³ Bu mei kokouk ian simi taon gi nga beit kouk simi matavanuo. ³⁴ Ma e Iesu a nga vatoa palan segie gi ta nga suvuon bu suasuada mienarouk. Ma buer a nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, eiekesen a kap nga sunurie bu tsaka moromoruo va gi ta nga vakokoit simi vunan gi nga telekiran va Eie ese.

*E Iesu a nga ra no simi korot menemenen
(Luka 4:42-44)*

³⁵ Simi to vagoso ador, e Iesu a nga pan tamtuir nge sorvekenan mi vonuo ma a nga rakot simi korot menemenen nge ra no en. ³⁶ E Simon ma bu palapalan gi nga veis nge ra nesie. ³⁷ Ma sien gi tate nga ra vorotan, gi nga oeng sien, “Bu mei kokouk gi nesie no!”

³⁸ E Iesu a nga kuil nama, “Giet ta rakot si kavo enamon mene vatavatat, terengien va o ta mang ra vavatei en buer. Arie mi vunan o ta nga nemei.” ³⁹ Ma a nga veis ververiris i Galili kokouk nge vavatei i aron bu vona rengeir sibu Iuda ma a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo.

*Mi ka a nga suvuon mi mienarouk lepra
(Mataio 8:1-4; Luka 5:12-16)*

⁴⁰ Mi ka ta nga suvuon mi mienarouk lepra a nga nemei se Iesu nge sege pukupukukaek ma a nga no masitinoiv sien. “Sien va e ta sunuir, e ta oit nia vara melemelen nge iou.”

⁴¹ E Iesu a nga tovie beitsak ma a nga soburo ngan mi riman. Ma a nga pevien ne, “O sunuir, e ta melemelen!” ⁴² Ian ngas te mi mienarouk lepra a nga voto ine simi ka ma a nga tsorubeit melemelen.

⁴³ Ma e Iesu a nga ture vavasie meie ngan mi nama ngeisngeis malan ne, ⁴⁴ “Kian va e ta so pepengan ine mi kepineits si ka mene. Eiekesen, e ta so rakot nge vasanga no simi prist, ma e ta ra terie mi tienebeir nia vara tuktuk nge no i matan bu mei va e te melemelen, malan e Moses ta nga vokokotie.” ⁴⁵ Ma ine mi ka a nga veis, eiekesen a nga vakaek nge vavatei ngan misa e Iesu ta nga tsana sien. Surie ine, e Iesu a kap ba nga oit nia

rubukien si ka taon i matan mi lobaram. Io, a te nga ko mon mo sibu korot beir. Eiekesen mi kulou kovuni sibu enamon kokouk gi ngas nga ko nemei sien.

2

E Iesu a nga vatoa mi muru (Mataio 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ I murien ba ra mene tate nga rovoriu, sien e Iesu tate buer nga muerengei rakot i Kapernaum, mi kulou gi nga rongovan va e Iesu a te buer nga beit ian en. ² Mi bineit a nga palan beitsak ma a kap ba ka kientsep i aron mi vonuo ma i matavanuo buer. Ma a nga vavatei ngan mi namanien e Raban segie. ³ Ba ka voveit gituo nga sorokie mi muru nge nemei ngan se Iesu. ⁴ Eiekesen gituo kap nga oit nia sor terie ine mi muru rakot se Iesu, surie mi bineit. Io, gituo nga tseperie mi mat i pungan mi vonuo duis ivie e Iesu ta nga tuir en. I murien gituo ta nga tseperie mi mat, gituo nga vunurie mi tsur mi muru ta nga mutur i popon. ⁵ Sien e Iesu ta nga pare kegituo vodovodon tuktuk, a nga oeng simi muru, "Natung, o te vodon rivie ke sar sinavei tsokor."

⁶ Bu vavvasengei sibu vinuor se Moses buer gi nga mogos ian en. Ma gi nga vukulik nge kia, ⁷ "Surie misa ine mi ka ta vakokoit malan ine? A oeng balapoik ngan e Raban! Kap ka mei a oit nia vodon rivie bu sinavei tsokor, eiekesen e Raban kesen mo a oit."

⁸ Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran simi Moru-moruan misa gi nga vodonomie sibu arogie. Ma

a nga oeng segie, “Surie misa nga ta suvuon ine bu suada vienviendon? ⁹ Mi sana nama a molous nia vokokotie ine simi muru? ‘Ke sar sinavei tsokor o te vodon rivie.’ o, ‘Tsik tamtuur nge poro ke tsur nge veis.’? ¹⁰ Io, o ta vakatsepa senga va e Natuon mi Ka a suvuon mi duis i popon mi kabere nia vodon rivie bu sinavei tsokor.” E Iesu a nga oeng simi muru, ¹¹ “O oeng sevoi. Tsik tamtuur. Sorokie ke tsur nge rakot si ke enamon.” ¹² Ine mi muru a nga tamtuur ian ngas te nge sorokie ken tsur ma a nga veis rovotsour i matagie kokouk. Io, gi nga kudier beitsak ma gi nga puongan e Raban nge pevien, “Gei kap ngas nga pare ka kepineits malan ine!”

E Iesu a nga kukuo e Levi

(Mataio 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ E Iesu a te buer nga veis rakot i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit leong gi nga nemei sien, ma a nga vakaek nge vavasengei segie. ¹⁴ Sien ta nga vor ve veisveis, a nga pare e Levi e natuon e Alpeo ta nga mogos simi vona porpor takis. E Iesu a nga oeng sien, “Vemusurie iou.” Ma e Levi a nga tamtuur nge vemusurie.

¹⁵ Sien e Iesu ta nga ngou si ken vonuo e Levi, palan bu ka porpor takis ma bu ka tsokor gi nga ngou meie ma ken sar madar tovtov. Io, palan bu suada mei malagie gi nga vemusurie. ¹⁶ Sien bu vavasengei simi Vinuor ese bu meinmenigie bu Parisaio gi ta nga pare e Iesu ta nga ngou meie bu ka tsokor ma bu ka porpor takis, gi nga vereie ken sar madar tovtov, “Surie misa eie ta ngou nge un meie bu ka porpor takis ma mi kulou tsokor?”

¹⁷ Sien e Iesu ta nga rongomie ine, a nga oeng segie, “Kap va egie gi ta tino kalei gi pinat surie ka porpor oiv, eiekesen egie gi ta morouk. O kap nga nemei surie gie mi kulou duis i matan e Raban, eiekesen o nga nemei surie egie mi kulou tsokor.”

Bu Parisaio gi nga vereie e Iesu surie mi vorvor (Mataio 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Io, ken sar madar tovtov e Ioanes ma bu Parisaio gi nga ko vorvor. Bu mei gi nga nemei nge vosuoreie e Iesu, “Surie misa bu madar tovtov se Ioanes ma sibu Parisaio gi ko vorvor, eiekesen ke sar madar tovtov gi kap ko vorvor?”

¹⁹ E Iesu a nga kuil nama, “Vasa, a oit va bu vasier simi nginou ni verei, gi ta vorvor sien mi ka rei vour ta ngas mon meie gie? A kap, gi ta kap oit nia vorvor sien va mi ka rei vour a ngas mon meie gie. ²⁰ Eiekesen mi ra ta beit va ine mi ka rei vour, gi ta kir tsana segie, ma ian simi ra gi ta nangba so vorvor.

²¹ “Kap ka mei a ko dekitie terie ka poko lavlav vour ta kap ngas suok, si ka lavlav kebeir. Sien va ta tsana malan, mi poko lavlav vour ta suok ma ta katsaep sorvekenan ine mi lavlav kebeir ma ta tsana mi kadeir ta leong. ²² Ma kap ka mei a ko soe teir dangi vain vour i aron bu utut kebeir gi ta tsana nge piripiri vinavinar. Sien va ta tsana malan, mi dangi vain vour ta tsana bu utut kebeir va gi ta puor kapot, ma mi dangi vain meie bu utut kebeir egie kokouk gie ta tsak. Eiekesen eie ta soe teir dangi vain vour i aron bu utut vour gi ta tsana ngan mi piripiri vinavinar.”

*Man Nguts mi Rangi Minaes
(Mataio 12:1-8; Luka 6:1-5)*

²³ Simi Rangi Minaes, e Iesu meie ken sar madar tovtov gi nga veis ka i aron bu tau wit. Ma ken sar madar tovtov gi nga do tsana bu kievkiev wit. ²⁴ Ma bu Parisaio gi nga oeng se Iesu, "Pare, surie misa gi ta tsana mi sinavei ian ta kap vemusurie man vinuor mi Rangi Minaes?"

²⁵ E Iesu a nga kuil nama, "Vasa, nga kap ngas nga ase misa e Davit a nga tsana sien eie ma bu palapalan gi ta nga vitor nge suvu pinat? ²⁶ Sibura e Abiata ta nga kovan bu prist, e Davit a nga rubukien si ken vonuo e Raban ma a nga nganie mi tsoik tamat ian mi Vinuor a kap sunuir va ka mei mene gi ta nganie eiekesen bu prist mo. E Davit a nga tabarie ngan buer bu palapalan."

²⁷ Samo, e Iesu a nga oeng segie, "Mi Rangi Minaes e Raban a nga tsana nian ken kalekalei mi ka, kap va mi ka nian mi Rangi Minaes. ²⁸ Io, e Natuon mi Ka, eie buer man Nguts mi Rangi Minaes."

3

*E Iesu a nga vatoa mi tamat mienarouk simi
Rangi Minaes
(Mataio 12:9-14; Luka 6:6-11)*

¹ Simi ra mene te buer, e Iesu a nga rubukien simi vona rengerir sibu Iuda ma mi ka riem maet a nga mon ian en. ² Bu Parisaio gi nga moun ngan nia telekiran va ta nga vatoa ine mi ka riem maet simi Rangi Minaes, terengien va gi ta mang nga vepitsie. ³ E Iesu a nga oeng simi ka riem maet, "Tamtuur nge me tuir i matan mi lobaram."

⁴ Samo e Iesu a nga vereie gie, “Mi sana a duis i matan mi vinuor nia tsana simi Rangi Minaes? Nia tsana mi kienelei o, nia tsana mi tsienakor? Nia vatoa mi tino o, nia kenvamate?” Eiekesen gi nga bong mo.

⁵ E Iesu a nga dedeng petseir veie gie, ma a nga aor putu beitsak surie kegi aor papan, ma a nga oeng ian simi ka, “Kadosan mi rima.” A nga kadosan mi rima ma a te buer nga kalei ruruvei. ⁶ Samo bu Parisaio gi nga rovotsour ma gi nga vakaek nge roev meie mi gargar se Erot nian e Iesu va vasa gi ta nga kenvamate venengan.

Mi bineit gi nga vemusurie e Iesu

⁷ E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis peuk i gege da ma ine mi bineit leong kovuni i Galili gi nga vemusurie gie. ⁸ Sien gi ta nga rongovan bu kepineits kokouk e Iesu ta nga tsana, bu mei palan gi nga nemei sien kovuni i Iudea, a, i Ierusalem, a, i Idumea ma sibu enamon ka nikot i Ioridan ma veriris i Turos ma i Sidon. ⁹ Surie ine mi bineit, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi ta nga rorois ngan ka galeu, simi vunan a nga lalaro tuir kitipan mi bineit va gi ta masi nga vususungie. ¹⁰ Simi vunan e Iesu a te nga vatoa palan bu tamat mienarouk, bu tamat mienarouk gi nga sikei rakot seie nia tobelie. ¹¹ Sibū keipkepide ra kokouk bu tsaka moromoruo gi ta nga pare e Iesu, gi nga ko kor mutur i matan ma gi nga koupkoup, “Evoi e Natuon e Raban!” ¹² Eiekesen e Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga pepengan va eie ese.

*E Iesu a nga totoka bu aposol
(Mataio 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ E Iesu a nga veis kien simi pout ma a nga kuk nemei ngan egie ese ta nga lalaro gie, ma gi nga nemei sien. ¹⁴ Samo a nga totok telekiran mi sinangavur kes ma luo bu ka. Ma a nga vuotongie gie va bu aposol. A nga oeng segie, “O vile nga va nga ta mon meie iou. O ta ba tura nga nia ra vavatei. ¹⁵ Ma buer nga ta suvuon mi ngeisngeis nia kareir rivie bu tsaka moromoruo.” ¹⁶ Ine arie mi sinangavur kes ma luo bu ka ta nga totok telekiran; e Simon (ese e Iesu ta nga tutuo ngan mi as Petro), ¹⁷ e Iakobo ma e Ioanes ba natuon e Sebedi (seguor ine a nga tutuo nge guor mi as Boaneges, man vuevue ine mi as va eguor ba natuon mi tengteng), ¹⁸ e Andre, e Pilipo, e Bartolomeu, e Mataio, e Tomas, e Iakobo e natuon e Alpeo, e Tadaios, e Simon mi Silot, ¹⁹ ma e Iudas Iskariot ese ta nga murien veie e Iesu.

Bu mei gi nga pevien va e Belsebul a nga tsegerie e Iesu

(Mataio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Samo e Iesu a nga rubukien simi vonuo ma mi bineit gi te buer nga oir kouk. Surie ine, eie ma ken sar madar tovtov gi kap ba nga oit nia ngou. ²¹ Sien e kinan ma bu kasien ma bu vevinen gi ta nga rongovan ine, gi nga nemei nia vangenge, simi vunan bu mei gi nga pevien, “Eie a te be.”

²² Ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ese mune gi ta nga kovuni i Ierusalem gi nga pevien ne, “E Belsebul a tsegerie! A kareir vorotsoruo

bu tsaka moromoruo ngan mi ngesengesien mi kovan bu tsaka moromoruo.”

²³ Io, e Iesu a nga kukuo gie ma a nga vakokoit segie ngan bu nama puppuo, “Vasa e Satan ta oit nia kareir rivie venengan e Satan? ²⁴ Sien va ka mangmagoso nguts ta potakie eie kesen, ine mi mangmagoso nguts ta kap oit nia tuir. ²⁵ Sien va ka tietie ta potakie eie kesen, ine mi tietie ta kap oit nia tuir. ²⁶ Ma sien va e Satan ta veveken meie eie kesen ma ta potakie eie kesen, a kap oit va ta tuir, man votovoto a te beit. ²⁷ A tuktuk, kap ka mei a oit nia rubukien si ken vonuo ka ka per nge sor vingan ken sar kepineits. Eie ta ngas muna visie ine mi ka per. Samo, ta ba oit nia pure bu kepineits si ken vonuo. ²⁸ O oeng tuktuk senga. Bu sinavei tsokor ma bu oengoeng balapoik simi kulou, e Raban ta vodon rivie, ²⁹ eiekesen eie ese ta oeng balapoik ngan mi Moromoruo Tamat, e Raban ta kap oit nia vodon rivie. Eie a tsana mi sinavei tsokor kap man ka votovoto.”

³⁰ E Iesu a nga vakokoit ven ne simi vunan gi nga pevien, “Eie a suvuon mi tsaka moromoruo.”

*E kinan ma bu kasien e Iesu
(Mataio 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Samo e kinan ma bu kasien e Iesu gi nga beit. Gi nga tuir i marar, ma gi nga turan mi mei mene va ta nga ra kukuo. ³² Mi bineit gi nga mogos virivirisie e Iesu ma gi nga oeng sien, “E kina ma bu kasi gi mon i marar ma gi nesie no.”

³³ A nga virei, “Ese e kinoung ma bu kasiung?”

³⁴ Samo, a nga dengarie gie ese gi ta nga mogos viririsie ma a nga pevien, “Ine arie egie e kinoung ma bu kasiung! ³⁵ Eie ese ta vemusurie

ken lalaron e Raban, arie eie e kasiung ma e vevineung ma e kinoung.”

4

*Man nama puppuo mi ka tsuotstsuor
(Mataio 13:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Io, e Iesu a te buer nga vavasengei i gegen mi barateis i Galili. Mi bineit ian gi ta nga beit viririsie a nga palan beitsak. Io, e Iesu a nga ka simi galeu nge mogos i popon. Mi galeu a nga mogos i rou ma mi bineit gi nga tuir i koen. ² A nga vavasengei segie ngan bu kepineits palan ngan bu nama puppuo. Ma si ken vinasengei a nga pevien ne, ³ “Nga rorong! Mi ka tsuotstsuor a nga ra rivie ken sar pi ei. ⁴ Sien ta nga rivie bu pi ei, bu pi ei mene gi nga kor simi baiveisveis. Ma bu ma gi nga nemei nge nganie gie. ⁵ Bu pi ei mene gi nga kor i popon mi popopeliets ivie mi pier a kap nga leong en. Ine bu pi ei gi nga tsutsuleik lalapus, simi vunan mi pier a nga lili mo. ⁶ Eiekesen sien mi matanias ta nga par, bu ei tsuotstsuor gi nga bileits nge bukuk, simi vunan a kap kavovuvie. ⁷ Bu pei mene gi nga kor i kinorotuon bu suo tsotso. Ine bu suo tsotso gi nga to leong ma gi nga pipitsie bu ei tsuotstsuor. Io, gi kap ba nga oit nia vua nge vuovuo. ⁸ Bu pei mene gi nga kor simi banga pier. Gi nga tsutsuleik rovotsour nge to leong ma gi nga vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo a oit ba sinangavur tour, bu mene a oit bu sinangavur mi napaririem potsu

kes, ma bu mene a oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie.”

⁹ Samo e Iesu a nga pevien, “Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.”

¹⁰ Sien e Iesu ta nga mon kesen, mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov ma bu mei mene gi nga nemei sien ma gi nga vosuoreie ngan mi vunan ine ken nama puppuo. ¹¹ E Iesu a nga oeng segie ven ne, “E Raban a te nga terie senga mi sinavei nia telekiran bu kepineits mumuningei surie ken mangmagoso Nguts e Raban. Eiekesen bu kepineits kokouk o vokokotie sibu nama puppuo segie ian kap va kong kulou. ¹² Terengien,

“ ‘Gi ta dedeng nge dedeng, eiekesen gi ta kap dedeng kilal
 ma gi ta rorong nge rorong, eiekesen gi ta kap rong telekiran.
 Sien va a kap malan ian, va gi mang vurisan bu arogie,
 ma e Raban a mang vodon rivie kegi sar sinavei tsokor!’ ”

¹³ Samo e Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga kap katsep ine simi nama puppuo? Sien va nga ta kap katsep, vasa nga ta oit nia katsep ven si ka nama puppuo mene? ¹⁴ Mi ka tsuottsuor a tsuorkie ken nama e Raban. ¹⁵ Bu pei gi ta kor simi baiveisveis arie egie ese gi ta rongomie mi nama ma i murien ine, e Satan a nemei ma a me tsang rivie ine mi nama gi ta nga tsuorkie i arogie.

¹⁶ Bu pei gi ta nga kor i popon mi popopeliets arie egie ese gi ta rongomie mi nama ma ian ngas te, gi poro ngan mi nires. ¹⁷ Eiekesen, gi to lili mo, a, gi maet simi vunan a kap ka uvigie. Sien va ka tsienakor o, kavo vinekikin va ta beit surie ine mi nama, gi ta kor lalapus mo. ¹⁸ Bu pei gi ta kor i kotubuon bu suo tsotso arie egie ese gi tate nga rongomie mi nama. ¹⁹ Eiekesen, man sar aor tsak ine mi tino, ma bu lalaron nia suvuram, ma bu lalaron nia suvuon bu suasuada kepineits, gi rubukien, ma gi pipitsie ine mi nama nge tsana va ta kap vua. ²⁰ Bu pei gi ta kor i popon mi banga pier arie egie ese gi ta rongomie ine mi nama nge suvuon si kegi tino. Ma gi vua nge vuovuo. Bu mene keskes gi nga vua nge vuovuo a nga oit ba sinangavur tour, bu mene a nga oit bu sinangavur mi napaririem potsu kes, ma bu mene a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) rio misa gi ta nga tsuorkie.”

*Mi berber i popon man mogomogos
(Luka 8:16-18)*

²¹ E Iesu a nga oeng segie, “Vasa, nga ko poro mi bember nge terie i pakien mi utut o, mi tsur? A kap, nga ko terie i popon man mogomogos. ²² Mi sana kepineits ta mumuningei ta tsorubeit simi taparang ma mi sana kepineits ta kokoiv ta tsorubeit vasvas. ²³ Sien va ka mene a suvu taterieng nia rorong, ta rorong.”

²⁴ A nga pevien buer, “Vodon surie misa nga ta rongomie. E Raban ta pua nga ngan mi puppuo nga ta puangan bu mei mene, eiekesen ta terie te buer ta leong i popon vunie nga. ²⁵ Segie ese

gi ta tor surie kong sar vinasengei, e Raban ta buer veleongtie kegi sar sinavei. Ma segie ese gi ta kap suvu sinavei, misasien va kegi puk sinavei ta lili mo, e Raban ta por tsana segie.”

Man nama puppuo mi pi ei ta to

²⁶ E Iesu a te buer nga pevien, “Ken sinavei e Raban nia vuor, a malan ne. Mi ka a nga riv pi ei i popon mi pier. ²⁷ Ma a nga muang sibu rokati nge pan sibu rosiat ma mi pi ei a nga papak nge to leong veisveis. Eiekesen ine mi ka a kap telekiran vasa a nga to ven. ²⁸ Mi pier kesen a tsana ine mi pei va ta to leong nge vua ven ne, ‘vourvour mi aien, samo mi kievkiev, ma samo bu vuovuo die i aron’. ²⁹ Sien va mi kievkiev va tate komois, ta lem tsana ngan mi sele, simi vunan mi ra nia kakarie mi tau a te beit.”

Man nama puppuo mi pi mastat

(Mataio 13:31,32,34; Luka 13:18,19)

³⁰ E Iesu a te buer nga pevien, “Mi sana kepineits giet ta oit nia pua ngan mi sinavien e Raban nia vuor va a malan, o, mi sana nama puppuo giet ta oit nia vokokotie nia pua ngan? ³¹ Mi sinavien e Raban nia vuor a malan mi pi mastat. Ine mi pi mastat a lili beitsak sibu pi ei kokouk gi ta tsuorkie simi pier. ³² Eiekesen, sien va gi ta tsuorkie, ta to ma ta leong rio bu tsientsuor kokouk i tau. Ma buer bu ma gi ta oit nia tsana magi sar tou simi minoruvien bu rakarakan leong.”

³³ Ngan bu nama puppuo palan malan ine, e Iesu a nga vasangan segie ngan bu kepineits palan gi ta nga oit nia katsep sien. ³⁴ E Iesu a nga

ko vavasengei segie ngan mo bu nama puppuo. Eiekesen, sien va ta nga mon kesen meie ken sar madar tovtov a nangba nga ko palsie man vuevue bu nama puppuo.

*E Iesu a nga vara tiko ngan mi mour leong
(Mataio 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ Sien tate nga reivreiv seserigo ian simi ra, a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Giet ta rakot simi bienangaev ka nikot.” ³⁶ Io, gi nga sorvekenan mi bineit ma gi nga tsuk ngan mi galeu e Iesu tate nga ka sien. Bu galeu mene buer gi nga soer kokouk meie. ³⁷ Samo mi lon a te nga tamtuir, ma bu naov gi nga vakaek nge kopo vovoi simi galeu, ma a te nga vatvatta luluis. ³⁸ E Iesu a nga kuraeng ngan mi kurakuraeng ma a nga muang i taven mi galeu. Bu madar tovtov gi nga vapada nge oeng sien, “Vavvasengei, a kap putu si ke vienviendon sien va giet ta luluis?”

³⁹ Io, a nga tsik tamtuir nge oeng ngeisngeis simi mour ma bu peiv, “Bong nge tiko!” Io, mi mour a nga kor girir ma a nga tiko rovoriu.

⁴⁰ A nga oeng si ken sar madar tovtov, “Surie misa nga ta motou? Vasa, nga kap ngas suvu vodovodon tuktuk?”

⁴¹ Gi nga motou beitsak ma gi nga vevirei nge gie keskes, “Ese ine? Misasien buer mi mour ma bu peiv gi rorong sien!”

5

*E Iesu a nga vatoa mi ka mi tsaka moromoruo
ta nga tsegerie
(Mataio 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Gi nga soer kitipie mi barateis i Galili rakot simi korot leong i Gerasa. ² Sien e Iesu tate nga tsour simi galeu, a nga suoerie mi ka ta nga rovotsour kovuni sibu rie puppuon. Ine mi ka mi tsaka moromoruo a nga tsegerie. ³ Ma a nga ko mon i kotubuon bu monmon ma kap ka mene a ba nga oit nia rakopie nge visie, misasien bu tsen. ⁴ Palan bu ra gi nga ko visie ba riman ma ba kamen, eiekesen a nga ko motukie bu tsen ma bu baivinis aen siba kamen. Kap ka mene a nga ngeisngeis oit nia tseiptseiprio. ⁵ Sibu rokati ma rosiat, i kotubuon bu monmon ma i popon bu kuitskuits ine mi ka a nga ko koup kuar nge tava eie kesen ngan bu poko vunavout.

⁶ Sien ta nga pare e Iesu i pek lili ngas te, a nga soer rakot sien ma a nga sege pukupukukaek i matan. ⁷ Ma ine mi ka a nga koup leong, "Iesu, Natuon e Raban ese ta tsiroup! Ke sana baitutuir meie iou? O nongie no simi asan e Raban va e ta kap votorosie iou!" ⁸ A nga koup ven ne, simi vunan e Iesu a te nga oeng sien, "Moromoruo tsak! Rovotsour sorvekenan ine mi ka."

⁹ Samo e Iesu a nga vosuoreie, "Ese mi asa?"

A nga kuil nama, "Mi asoung e Gargarleong, simi vunan gei palan." ¹⁰ Ma a nga vor ve nono masitinoiv se Iesu va ta kap nga matokera gie ian simi korot.

¹¹ Mi varin bor leong gi nga vivieir simi kuitskuits vatavatat. ¹² Bu tsaka moromoruo gi nga no masitinoiv se Iesu, "Tura gei rakot i kotubugie bu bor va gei ta mang rubukien segie." ¹³ E Iesu a nga tor, ma bu tsaka moromoruo gi nga rovotsour ma gi nga rubukien sibu bor.

Mi varin bor, mi aesaes sien a nga vatvatta ba sinangavur luu soloba (2,000), gi nga soer peuk simi malamala tsetseir nge tsibour i rou, ma gi nga kong maet.

¹⁴ Bu ka gi ta nga naneie bu bor, gi nga vi nge ra vavatei ngan ine mi kepineits i aron bu taon ma bu enamon i uot i Gerasa. Ma mi kulou gi nga rakot nge ra pare mi sana kepineits ta nga tsorubeit. ¹⁵ Sien gi ta nga me beit se Iesu, gi nga pare ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie ta nga mogos, ma a te nga lavlav nge suvu banga vienviendon. Ma egie kokouk gi nga motou. ¹⁶ Egie ese gi ta nga me pare ine mi kepineits, gi nga potsukie simi kulou mi sana kepineits ta nga tsorubeit ine simi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie ma buer misa ta nga tsorubeit sibu bor. ¹⁷ Surie ine, mi kulou gi nga vakaek nge nongie e Iesu nia sorvekenan kegi enamon.

¹⁸ Sien e Iesu tate nga visi ka simi galeu, ine mi ka bu tsaka moromoruo gi ta be nga tsegerie, a nga nongie e Iesu va ta nga nomeie. ¹⁹ E Iesu a kap nga tor ngan, eiekese a nga oeng sien, “Muerengei rakot sibu patsa nge vateie gie ngan mi sana kepineits mi Nguts tate nga tsana sevoi ma vasa a nga toiv venenga no.” ²⁰ Io, ine mi ka a nga veis rakot i Dekapolis ma a nga vakaek nge vavatei ngan bu sana kepineits e Iesu ta nga tsana sien. Ma mi kulou kokouk gi nga kudier tsak.

*Mi tetsikevien mesei ma mi vevien morouk
(Mataio 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ E Iesu a te buer nga tsourarak nge galeu rakot simi bienengeiv ka nikot simi barateis. Sien tate nga so mon i koen, mi bineit leong gi nga beit viririsie. ²² Samo e Iairo mi muomuo simi vona rengeir sibu Iuda a nga beit en ian. Sien ta nga pare e Iesu, a nga sege pukupukukaek i matan. ²³ Ma a nga no masitinoiv ngeisngeis sien, “E natung vevien lili a te vatvatta mesei. O nongie no va e ta nemei nge me soburo, terengien va ta mang ketseketseng si man mienarouk ma ta to.” ²⁴ Io, e Iesu a nga nomeie.

Mi bineit leong gi nga vemusurie ma gi nga bubutit viririsie. ²⁵ Ma mi vevien a nga mon ian en buer ese ta nga suvuon mi mienarouk nia kavakava mi dar sibu avareit mi sinangavur kes ma luu. ²⁶ A nga ko rongmetsikien mi vinavasor leong. Palan bu porpor oiv gi te nga pilang nia vatoa si man mienarouk. Io, a te nga vaton ken sar lakep, eiekesen man mienarouk a kap nga voto mo ma a si nga vor ve tsotsorubeit leong. ²⁷ Sien ta nga rongovan e Iesu, a nga veis nemei ka i murien e Iesu i kotubuon mi bineit. Ma a nga tobelie ken lavlav e Iesu. ²⁸ Simi vunan, a nga vodon ven ne, “Sien va o ta tobelie ken lavlav, ta voto mong mienarouk.” ²⁹ Ian ngas te, a kap nga kava te mi dar ma a nga rongmetsikien simi kurikurien va a te nga ketseketseng si man mienarouk.

³⁰ Ian ngas te, e Iesu a nga telekiran va mi ngeisngeis a nga tsour sorvekenan. E Iesu a nga tuir vuris ma a nga virei, “Ese a tobelie kong lavlav?”

³¹ Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama sien,

“E pare mi bineit ine gi ta viririsie no. Surie misa e ta virei va ese a tobelie no?”

³² Eiekesen e Iesu a ngas nga vor ve dendeng veriris nia pare ian mi vevien ese ta nga tobelie.

³³ Samo ine mi vevien ta nga tobelie a nga telekiran mi sana kepineits ta nga tsorubeit sien. A nga nemei nge me sege pukupukukaek i kamen ma a nga dedeir ngan mi mientou nge pengan se Iesu mi tuktuk. ³⁴ E Iesu a nga oeng sien, “Natung, ke vodovodon tuktuk a te vatoa no si ma mienarouk. Veis ngan mi molu. E te ketseketseng si ke sar vinavasar.”

³⁵ Sien e Iesu ta ngas nga vor ve vakvakokoit, bu mei gi nga kovuni si ken vonuo e Iairo, mi muomuo simi vona renger sibu Iuda. Ma gi nga pevien, “E natu vevien a te maet. Kian va e tate buer vobusie mi vavvasengei.”

³⁶ E Iesu a nga vodon sasavoir ngan misa gi ta nga pengan ma a nga oeng se Iairo, “Kian va e ta aor tsak, vodovodon tuktuk mo.”

³⁷ E Iesu a kap nga tor ngan ka mei mene va ta nga vemusurie, eiekesen mo e Petro, a, e Iakobo, ma e Ioanes e kasien e Iakobo. ³⁸ Sien gi tate nga beit si ken vonuo ian mi muomuo simi vona renger, a nga dengarie mi vegululo ma bu mei gi ta nga ta masitinoiv nge ta koupkoup. ³⁹ A nga rubukien ma a nga oeng segie, “Nia sa ine bu vegululo ma mi tina? Mi tetsikevien a kap maet, eiekesen a muang mo.” ⁴⁰ Eiekesen gi si nga vavangiets ngan.

I murien tate nga ture vorotsoruo gie kokouk, e Iesu a nga kerie e taman ma e kinan ine mi tetsikevien ma ba madar tovtov ian gituo ta nga

nomeie. Ma gi te nga rubukien simi korot ivie ine mi tetsikevien ta nga mutur en. ⁴¹ E Iesu a nga popor i riman ine mi tetsikevien ma a nga oeng sien, “Talita koum!” (man vevue va, “Tetsikevien, o oeng sevoi, tamtuir!”.) ⁴² Ian ngas te, ine mi tetsikevien a nga tamtuir nge veisveis. A te nga sinangavur kes ma luu ken sar avareit. Surie ine mi kepineits, gi nga kudier beitsak. ⁴³ E Iesu a nga vengeng vangvangasie gie va gi ta kap nga pepengan sibu mei mene, ma a nga oeng segie va gi ta nga tabarie ine mi tetsikevien.

6

Mi propet kap man ka minangarei (Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ E Iesu a nga veis sorvekenan en ne ma a nga rakot si ken enamon i Nasaret ma ken sar madar tovtov gi nga nomeie. ² Sien mi Rangi Minaes tate nga beit, a nga vakaek nge vavasengei simi vona renger sibu Iuda ma palan bu mei gi ta nga rongomie gi nga kudier.

Gi nga vevirei nge gie, “Ivie ine mi ka a nga tserie en ine bu kepineits? Mi sana banga vienviendon a te suvuon va ta tsana buer bu kepineits ni vovokudier? ³ Giet si kia va eie mo mi ka tsangtsang vonuo ma e natuon e Maria, ma bu kasien, e Iakobo, e Ioses, e Iudas ma e Simon. Bu vevinen gi mon ine meie giet.” Ma gi nga mekitsan e Iesu.

⁴ E Iesu a nga oeng segie, “Mi propet a suvu minangarei sibu enamon mene, eiekesen si ken enamon, ma sibu patsan, ma si ken vonuo, a kap.” ⁵ E Iesu a kap nga oit nia tsana ka kepineits

ni vovokudier en ne, eiekesen a nga teir riem i popon ba tamat mienarouk mo ma a nga vatoa gie. ⁶ Ma a nga nak nge gie sien gi ta kap nga vodovodon tuktuk.

*E Iesu a nga turan bu madar tovtov
(Mataio 13:53-58; Luka 4:16-30)*

Samo, e Iesu a nga veis rakot sibu enamon ververiris en ne ma a nga vavasengei simi kulou. ⁷ A nga kukuo mi sinangavur kes ma luu ken sar madar tovtov, ma a nga ture luoluo nge gie. Ma a nga teir ngeisngeis segie nia kareir rivie bu tsaka moromoruo.

⁸ Ine, arie ken sar nama vavakatsep. “Kian va nga ta poro ka kepineits nian mi vineis, eiekesen mi vaong mo. Kian va nga ta poro ka tsoik, lapa, ma lakep meie nga. ⁹ Tseik poppop sibu kamenga, eiekesen kian va nga ta por vevveleis. ¹⁰ Sien va nga ta rubukien si ka vonuo, mon ian en oit va nga ta sorvekenan ine mi enamon. ¹¹ Ma sien va ka enamon ta kap resmata nga o, rorong senga, titikan mi puit sibu kamenga nge sorvekena gie. Ine arie mi kepineits nia vasangan segie va e Raban ta votorosie gie.”

¹² Gi nga veis ma gi nga vavatei simi kulou va gi ta ngas nga vodon vuris. ¹³ Gi nga kareir rivie palan bu tsaka moromoruo, ma gi nga soe oel sibu tamat mienarouk palan nge vatoa gie.

*E Erot a nga kitipie mi ruan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv
(Mataio 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ E Erot, mi kovakova ka leong simi enamon i Galili, a nga rongovan ine bu kepineits surie

e Iesu, simi vunan mi asan e Iesu a te nga rorongovei. Bu mei gi nga pevien, “E Ioanes mi ka ni sinusuruiv a te buer to muerengei simi miensei, ma arie mi vunan ine, a suvuon ine bu ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier.”

¹⁵ Bu mei mene gi nga pevien, “Eie e Eliia.”

Ma bu mei mene ngas buer gi nga pevien, “Eie mi propet, malan mi meinmenigie bu propet muomuo ngas te.”

¹⁶ Eiekesen, sien e Erot ta nga rongovan ine, a nga vor ve pepevien, “Eie e Ioanes o ta nga kitip tsana mi kovan, a te to muerengei!”

¹⁷ E Erot a nga vakokoit ven ne, simi vunan eie ngas te a nga tuturei va gi ta nga rakopie e Ioanes nge terie simi vona vinatoreis. A nga tsana malan ine surie e Erodias ese ta be nga muna reie e Pilipo, e kasien. Eiekesen e Erot a te buer nga reie ine mi vevien. ¹⁸ E Ioanes a nga ko munu oeng matan e Erot ven ne, “A kap duis sevoi va e ta reie ken vevien e kasi.” ¹⁹ Surie ine, e Erodias a nga karto e Ioanes ma a nga lalaro kenvamate. Eiekesen a kap nga oit nia keda, ²⁰ simi vunan e Erot a nga motovan e Ioanes ma a nga ko tuir kitipan va e Erodias ta masi nga kenvamate e Ioanes, surie a nga telekiran va e Ioanes eie mi ka ese mi sinavien a nga tamat, ma a nga naneie vakalaie e Ioanes. Sien e Erot ta nga rongomie e Ioanes, a nga mangmangarien bu namanien, eiekesen a ngas nga ko lalaro rorong sien.

²¹ Simi rangi barabaramatan ken kienakav e Erot, e Erodias a nangba nga suvuon mi kientsep nia keda e Ioanes. Ian simi ra e Erot a nga

tsana mi ngingou leong nian ken sar kovakova ka i pakien ken vinuor ma bu muomuo leong simi kulou ni minakiur ma bu muomuo i Galili. ²² Sien e natuon vevien e Erodiás ta nga rubukien nge me sieng, a nga varese e Erot ma ken sar vasier.

Mi kovakova ka leong a nga oeng simi tosuor, “Nongie ka sana kepineits e ta lalaron seu ma o ta terie sevoi.” ²³ Ma a nga kukubuits ngan mi vakavakariem, “Mi sana kepineits e ta nongie iou, o ta terie sevoi, misasien va mi kapien buer si kong mangmagoso nguts.”

²⁴ Ine mi tosuor a nga veis rovotsour ma a nga ra vereie e kinan, “Mi sana kepineits o ta virei ngan?”

E kinan a nga kuil nama, “Mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv.”

²⁵ Ian ngas te, ine mi tosuor a nga lalapus rakot simi kovakova ka leong meie ngan ken lalaron nge pevien, “O lalaron va e ta terie seu mi kovan e Ioanes mi ka ni sinusuruiv i aron ka leisleis ine ngas te.”

²⁶ Mi kovakova ka leong a nga aor tsak beitsak, eiekesen surie ken vakavakariem ma ken sar vasier gi te nga rongomie ken vakavakariem, a kap ba nga lalaro vuvurisei sien. ²⁷ Io, ian ngas te, a nga turan mi ka simi minakiur ngan mi tinuturi nia por nemei ngan mi kovan e Ioanes. Ine mi ka a nga rakot nge ra kitip tsana mi kovan e Ioanes i aron mi vona vinatoreis. ²⁸ Ma a nga por muerngan mi kovan i aron mi leisleis nge ra vetserie ine simi tosuor, ma a nga sor rakot ngan se kinan. ²⁹ Sien ken sar madar tovtov e Ioanes

gi ta nga rongovan ine, gi nga nemei nge me poro mi piripirien ma gi nga ra puonongie.

*E Iesu a nga tabarie mi 5,000 mi kulou
(Mataio 14:13-21; Luka 9:10-17; Ioanes 6:1-14)*

³⁰ Bu aposol gi nga muerengei ma gi nga me pengan se Iesu bu kepineits kokouk gi ta nga tsana ma gi ta nga vasangan. ³¹ E Iesu ma ken sar aposol gi kap nga suvuon ka kientsep nia ngou, simi vunan a nga palan bu mei gi nga mono nemei ma muerengei. Io, e Iesu a nga oeng segie, “Nga nomeie iou ma giet ta rakot si ka korot ta menemenen ma nga ta por minaes en.”

³² Io, gi nga ka simi galeu egie kesegie mo nge tsourarak rakot simi korot ta nga menemenen. ³³ Eiekesen sien gi ta nga tsuk, palan bu mei gi nga pare gie. Ma bu mei gi nga soer kovuni sibu enamon kokouk nge muna so beit segie. ³⁴ Sien e Iesu tate nga so tsaer nge pare mi bineit leong, a nga tovie gie, simi vunan gi nga malan bu sipsip kap magi ka ka nennei. Io, a nga vakaek nge vavasengei segie ngan bu kepineits palan.

³⁵ Sien tate nga vor reivreiv, ken sar madar tovtov gi nga nemei sien, ma gi nga pevien, “A te reivreiv ma ine mi korot a mon peken bu enamon. ³⁶ Ture vavasie mi bineit va gi ta mang rakot sibu korot tsangtsang tau ma sibu enamon, va gi ta mang ra vorie magi kavo nginginou.”

³⁷ Eiekesen e Iesu a nga kuil nama, “Nga tabarie gie ngan kavo nginginou!”

Gi nga oeng sien, “E lalaron va gei ta voir ngingoninou ngan ba sinangavur luo koboit (200) bu lakep denari nge tabarie gie?”

³⁸ A nga virei, “Nga suvuon a vovies bu tsoik? Nga ra dedeng.”

Sien gi ta nga muerengei, gi nga pevien, “Ba tsoik mi napaririem ma ba ie luo meses gei vorotan.”

³⁹ Samo, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos sibu gargar i popon mi potpotbor. ⁴⁰ Io, gi nga mogos sibu gargar. Bu gargar mene a nga oit mi sinangavur kes koboit (100) mi aesaes kokouk segie ma bu gargar mene a nga oit bu sinangavur mi napaririem (50). ⁴¹ E Iesu a nga poro ba tsoik napaririem ma ba ie meses luo, ma a nga dedeng kien i kur simi rangit nge vatamase gie. Ma a nga potpot terie bu tsoik si ken sar madar tovtov nia tabarie mi bineit. A nga potakie ba ie luo buer i kotubuon mi bineit kokouk. ⁴² Ma gi nga ngou ma gi nga ti. ⁴³ Ma bu madar tovtov gi nga vovosuo bu leke mi sinangavur kes ma luo ngan bu keipkepide tsoik ma ie. ⁴⁴ Mi aesaes kokouk sibu ka gi ta nga ngou a nga oit bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000).

*E Iesu a nga veis i popon mi barateis
(Mataio 14:22-33; Ioanes 6:15-21)*

⁴⁵ Ian ngas te, e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov va gi tate nga ka simi galeu nge muo rakot i Betsaida. Sien eie va ta be nga

6:37 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

ture vavasie mi bineit. ⁴⁶ I murien tate nga ture vavasie gie, e Iesu a nga veis kien i gegen mi pout nia ra no.

⁴⁷ Sien tate nga reivreiv seserigo, mi galeu a te nga mon i kutum simi barateis ma e Iesu kesen mo a te nga mon i koen. ⁴⁸ A nga pare bu madar tovtov gi tate nga keilkeilgo tarave bu voes simi vunan gi nga suoie mi mour. Simi to vagoso ador tate nga ta, e Iesu a nga veis i popon mi barateis rakot segie ma a te nga vatvatta veis rov rio gie. ⁴⁹ Sien gi ta nga pare ta nga veis i popon mi barateis, gi si nga kia va eie mi tonuo. Ma gi nga kudier koupkoup, ⁵⁰ simi vunan egie kokouk gi nga pare ma gi nga motou beitsak.

Ian ngas te, e Iesu a nga oeng segie, “Bu aronga ta menemenen. Kian va nga ta motou! Arie eou mo.” ⁵¹ Samo a nga rov ka simi galeu meie gie ma mi mour a nga voto. Ma gi nga kudier beitsak, ⁵² simi vunan gi kap nga katsep si man vuevue ian mi kepineits ta nga tsorubeit sibu tsoik, surie bu arogie a nga teng.

⁵³ Sien gi tate nga tsourarak, gi nga so tsaer i Genesaret, ma gi nga koroir vangvangasie mi galeu ian en. ⁵⁴ Ian ngas te sien gi tate nga tsour simi galeu, mi kulou gi nga deng kielala e Iesu. ⁵⁵ Ma gi nga soer veriris ian simi enamon kokouk ma gi nga sorokie bu tamat mienarouk i popon bu tsur rakot sibu sana korot gi ta nga rongovan va e Iesu a nga mon en. ⁵⁶ Ma sibu korot kokouk va ta nga rakot en, bu enamon, o, bu taon o, bu korot tsangtsang tau, gi nga ko vogosongie bu tamat mienarouk sibu korot nia verikuil nge kepineits. Ma gi nga ko no

masitinoiv seie va ta nga tor nge gie va gi ta nga tobelie mo mi tangatson man tsetstseik. Ma egie ese gi ta nga tobelie, gi nga ketseketseng si magi sar mienarouk.

7

Mi kepineits ta melemelen ma mi kepineits ta kap melemelen

(Mataio 15:1-9)

¹ Bu Parisaio ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga kovuni i Ierusalem, gi nga oir kouk i babaren e Iesu. ² Ma gi nga pare ken sar madar tovtov mene e Iesu gi kap nga vavano bu rimagie ma gi nga ngou ngan bu rimagie bita. ³ (Bu Parisaio ma bu Iuda kokouk gi kap nga ko ngou oit va gi ta muna vavano bu rimagie vemusurie bu sinavei sibu tubugie. ⁴ Sien va gi ta nga muerengei simi korot nia verikuil nge kepineits, gi ta kap nga ngou oit va gi ta muna vara melemelen nge gie ngan mi da. Ma gi nga vemusurie palan bu sinavei mene sibu tubugie, malan mi sinavei nia govorie bu koi unun, bu utut ma bu sosopen.)

⁵ Io, bu Parisaio ma bu vavvasengei simi vinuor gi nga vosuoreie e Iesu, "Surie misa ke sar madar tovtov gi ta kap vemusurie bu sinavei sibu tubugiet? Gi si ngou ngan bu riem bita."

⁶ E Iesu a nga kuil nama, "Ken nama e Isaia ta nga vokokotie surie nga, a tuktuk va enga bu malamala ka duis. Malan mi Pakpak Leong ta pevien,

“ ‘Ine mi kulou gi mangara iou ngan bu ngut-sugie mo,
 eiekesen bu arogie a pek sorvekena iou.
 7 Kegi rengeir nemei seu a sasavoir mo,
 simi vunan gi ko vasengei ngan bu vinuor
 mi kulou mo gi ta nga vabatie.’

8 Nga ko tsupuk rivie bu vuna vinuor se Raban eiekesen nga ko vemusurie bu sinavei simi kulou mo.”

9 Ma e Iesu a nga oeng segie, “Nga ko sievei beitsak nia tsupuk rivie Ken vuna vinuor e Raban terengien nga ta mang vemusurie bu sinavei sibu tubunga! 10 E Moses a nga pevien, ‘Nga ta mangaran bu tamanga ma bu kinanga’, ma ‘Eie ese ta oeng vatsakatie e taman o, e kinan, gi ta ngas kenvamate.’ 11 Eiekesen nga ko pevien va sien va ka mei ta oeng se taman o, se kinan, ‘Mi kepineits o ta oit nia kulie ngado ngan, eie te mi Korban,’ (Mi Korban eie mi tienebeir rakot se Raban), 12 io, nga ko sunuir va mi ka ta kap tsana ka kepineits nia kulie e taman o, e kinan. 13 Ma surie ine, nga ko beir rivie ken nama e Raban ngan bu sinavei sibu tubunga ian nga tate vasangan sibu natunga. Ma nga ko tsana buer palan bu kepineits malan ian.”

14 Io, i murien e Iesu ta nga kukuo mi bineit nemei sien, a nga pevien, “Nga rorong seu terengien va nga ta mang katsep kalei. 15 Kap ka kepineits ta mon i marar si ka mei a oit nia vara bita ngan sien va ta rubukien i aron. Eiekesen,

mi sana kepineits ta rovotsour kovuni i aron, arie a vara bita ngan. ¹⁶ [Eie ese ta suvu taterieng nia rorong, ta ngas rorong.]”

¹⁷ I murien e Iesu tate nga sorvekenan mi bineit nge rubukien simi vonuo, ken sar madar tovtov gi nga vosuoreie surie ngan ine mi nama puppuo. ¹⁸ E Iesu a nga pevien, “Vasa, nga kap ngas katsep? Kap ka kepineits ta rubukien i aron mi mei kuvu i marar, a oit nia vara bita ngan. ¹⁹ Simi vunan, a kap rubukien i aron, eiekesen a rubukien mo simi kititan, ma samo a te buer rovotsour.” (E Iesu ta nga vuotongie ine mi nama nia vakatsepa va bu nginonginou kokouk a melemelen.)

²⁰ E Iesu a nga pevien buer, “Mi sana kepineits ta rovotsour simi mei, arie mi kepineits a vara bita ngan. ²¹ Bu tsaka kepineits gi ta kovuni die i aron mi ka. Arie egie bu tsaka vienviendon, mi sinavei nia tetteririv, mi sinavei nia puer, mi sinavei nia kenvamate mi mei, mi sinavei nia rei puer, ²² ma mi sinavei nia ngaguo, mi sinavei malangiets, mi sinavei ni pouts bit, mi sinavei ni mala kopuen, mi sinavei ni ngunguts, mi sinavei ni oengoeng tsak, mi sinavei ni kakaleong, ma mi sinavei ni mala be. ²³ Ine bu tsaka kepineits gi kovuni die i aron mi ka ma gi vara bita ngan.”

*Ken vodovodon tuktuk mi vevine kibang
(Mataio 15:21-28)*

²⁴ E Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis beit vatavatat simi enamon i Turos. Ma a nga so rubukien simi vonuo ma a kap nga lalaron va ka mei ta nga telekiran ken bineit,

eiekesen a kap nga oit nia muningan ken bineit.

²⁵ Io, mi vevien ese e natuon vevien mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie, a nga nemei lalapus sien ta nga rongovan va e Iesu a te nga beit. Ma a nga me sege pukupukukaek i kamen e Iesu.

²⁶ Ine mi vevien eie mi Kibang, kap va mi Iuda, gi nga kava i Ponisia i aron mi enamon leong i Siria. A nga no masitinoiv se Iesu va ta nga kareir rivie mi tsaka moromoruo se natuon vevien.

²⁷ E Iesu a nga oeng simi vevien, “Vourvour, gei ta be tabarie bu natu madar vaotie kegi lalaron. Surie a kap duis va gei ta poro magi tsoik bu natu madar nge tomeke terie sibu kopuen.”

²⁸ Mi vevien a nga kuil nama, “A tuktuk, mi Nguts, eiekesen bu kopuen i pakien mi tsur ngongou buer gi ko nganie bu mememuru nginonginou sibu natu madar.”

²⁹ Samo e Iesu a nga oeng ine simi vevien, “Surie ine ke nama, e tate veis. Mi tsaka moromoruo a te sorvekenan e natu vevien.”

³⁰ Sien ine mi vevien ta nga muerengei beit si ken vonuo, a nga so vorotan va e natuon ta nga mutur i popon mi tsur ma mi tsaka moromoruo a te nga tsour sorvekenan.

E Iesu a nga vatoa mi ngong

³¹ Samo e Iesu a nga sorvekenan mi enamon vatvatta i Turos, ma a nga veis rov riu ka i kotubupon mi enamon i Sidon, ma a nga peuk simi barateis i Galili simi enamon leong i Dekapolis.

³² Ian en, bu mei gi nga kir nemei ngan seie mi ka ngong. Ma gi nga no masitinoiv se Iesu va ta nga teir riem i popon ine mi ka.

³³ I murien e Iesu tate nga kir kesevan ine mi ka rakot i gege sorvekenan mi bineit, a nga tsure terie ba pitsipitsi riman siba tateringan ine mi ka. Samo a nga kinouts simi pitsipitsiriman ma a nga tobelie mi karamen ine mi ka. ³⁴ E Iesu a nga dedeng kien simi rangit ma a nga maesaram nge pevien ne simi ka, “Epata!” (man vuevue va, “E ta katsep!”) ³⁵ Ian ngas te, ba tateringan ine mi ka a nga katsep, ma mi karamen a te nga ketseketseng ma a nga vakaek nge vakvakokoit kalei.

³⁶ E Iesu a nga oeng ngeisngeis segie va gi ta kap nga pangan si ka mei mene. Eiekesen, misasien ta nga vangenge gie, gi ngas nga vor ve pepengan. ³⁷ Mi kulou gi nga kudier tsak ma gi nga pevien, “Eie a te tsang vititirie bu kepineits kokouk. A tsana buer va mi pi ta rorong ma mi ngong ta vakokoit.”

8

E Iesu a nga tabarie mi 4,000 mi kulou (Mataio 15:32-39)

¹ Ian sibu ra, mi bineit leong mene gi te buer nga me beit kouk. Ma sien gi ta kap nga suvuon te ka puk nginonginou, e Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga pevien, ² “O tovie ine mi bineit. Gi te me mon meie iou en ne oit ba ra tour, ma kap te magi kavo nginonginou. ³ Sien va o ta ture muer nge gie rakot si kegi sar enamon meie mi vientor, ta so girigirir bu matagie i sar, simi vunani bu mei mene segie gi veis kovuni te i pek.”

⁴ Ken sar madar tovtov gi nga kuil nama, “Ivie giet ta oit nia por tsoik en ine simi korot beir nia tabarie gie kokouk?”

⁵ E Iesu a nga virei, “A voveis bu tsoik nga suvuon?”

Gi nga kuil nama, “Mi napaririem potsu luo.”

⁶ Io, e Iesu a nga oeng simi bineit va gi ta nga mogos i keim simi kabere. Sien tate nga poro bu tsoik mi napaririem potsu luo nge vuot kalei se Raban, a nga potakie gie ma a nga terie gie si ken sar madar tovtov va gi ta nga tabarie ngan mi bineit. Io, gi nga tsana malan. ⁷ Gi nga suvuon ba natu ie meses buer. E Iesu a nga vuot kalei ngan buer se Raban surie ine ba ie ma a nga oeng sibu madar tovtov nia potakie gie. ⁸ Mi kulou gi nga ngou nge ti. Ma bu madar tovtov gi nga tsuokopie bu kepide nginonginou nge vovosuo ngan mi napaririem potsu luo bu leke leong. ⁹ Mi aesaes kokouk ine simi bineit a nga oit malan ba sinangavur voveit soloba (4,000). Ma e Iesu a nga ture vavasie gie, ¹⁰ ma ian ngas te, a nga rov ka simi galeu meie ken sar madar tovtov ma gi nga rakot simi enamon leong i Dalmanuta.

¹¹ Bu Parisaio gi nga nemei ma gi nga vakaek nge vetei nge nama meie e Iesu. Gi nga vosuoreie nia konon va ta nga tsana ka totourlekier ni vovokudier kovuni simi rangit. ¹² E Iesu a nga maesaram ma a nga pevien, “Surie misa mi kuoluon ine bu ra, gi ta virei surie ka totourlekier ni vovokudier? O oeng tuktuk senga, kap ka totourlekier nga ta pare.” ¹³ Samo a nga sorvekena gie ma a nga ka muerengei simi galeu

ma a nga tsourarak rakot simi bienengeiv ka nikot.

*Mi iis sibu Parisaio ma se Erot
(Mataio 16:5-12)*

¹⁴ Bu madar tovtov gi nga vodon punan nia por tsoik. Eiekesen gi nga suvuon mi tsoik kes mo i aron mi galeu. ¹⁵ E Iesu a nga vanuo gie, "Nga nenei kalei. Nga ta ngas naneie nga simi iis sibu Parisaio ma se Erot."

¹⁶ Gi nga vevuor surie ine mi nama i kotubugie nge pevien, "A vakokoit ven ne simi vunan giet kap suvu tsoik."

¹⁷ E Iesu a nga telekiran mi sana gi ta nga vevuran ma a nga vereie gie, "Surie misa nga ta vevuor va nga kap suvu tsoik? Nga kap ngas katsep? Bu aronga a ngas bakiet? ¹⁸ 'Nga suvu katsomat. Vasa, nga kap oit nia dedeng ngan? Nga suvu taterieng. Vasa nga kap oit nia rorong ngan?' Ma vasa, nga kap vodonomie? ¹⁹ Sien o ta nga potakie ba tsoik mi napaririem nian bu sinangavur mi napaririem soloba (5,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga vovosuo ngan bu kepide nginonginou?"

Gi nga kuil nama, "Mi sinangavur kes ma luu."

²⁰ Ma sien o ta nga potakie bu tsoik mi napaririem potsu luu nian ba sinangavur voveit soloba (4,000) mi kulou, a voveis bu leke nga nga vovosuo nge kapekapien?

Gi nga kuil nama, "Mi napaririem potsu luu."

²¹ E Iesu a nga oeng segie, "Ma vasa, nga kap ngas katsep?"

E Iesu a nga vatoa mi ka kael i Betsaida

²² Gi nga beiti i Betsaida, ma bu mei gi nga kerie mi kael ma gi nga no masitinoiv se Iesu va ta nga soburo. ²³ E Iesu a nga popor ka i riman mi kael ma a nga kir vorotsoruo i marar simi enamon. I murien e Iesu tate nga kientsuo ba katsomatan nge teir riem i popon, a nga vereie, “E pare ka kepineits?”

²⁴ Mi kael a nga dedeng nge pevien, “O pare bu mei gi mat malan va bu ei gi veisveis.”

²⁵ E Iesu a buer nga teir riem i popon ba katsomatan ine mi ka, io, ine mi ka a nga aan vangvangasie, ma samo ken baidendeng a te nga kalei ma a nga deng vititirie te bu kepineits kokouk. ²⁶ E Iesu a nga oeng sien, “Rakot duis si ke vonuo. Ma kian va e ta rakot nge pengan sibu mene simi enamon.”

*Ken nama vavakatsep e Petro surie mi Karisito
(Mataio 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ E Iesu ma ken sar madar tovtov gi nga veis rakot sibu enamon viririsie mi enamon leong i Kaesarea Pilipoi. Sien gi ta nga vor ve veisveis, a nga vosuoreie gie, “Mi kulou gi pevien va eou ese?”

²⁸ Gi nga kuil nama, “Bu mei mene gi pevien va evoi e Ioanes mi ka ni sinusuruiv; a, bu mei mene gi pevien va evoi e Eliia, ma bu mei mene ngas buer gi pevien va evoi mi meinmenien bu propet.”

²⁹ Ma a nga vereie gie, “Ma enga vasa? Nga pevien va eou ese?”

E Petro a nga kuil nama, “Evoi mi Messia.”

³⁰ E Iesu a nga vangenge gie va gi ta kap nga pepengan si kavo mei mene va eie ese.

*Ken nama peteteir e Iesu surie ken miensei
(Mataio 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Samo e Iesu a nga vakaek nge vavasengei si ken sar madar tovtov va e Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan. Ma bu muomuo simi kulou, bu prist leong, ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta so sunuran ma gi ta kenvamate. Ma i murien ba ra tour ta to muerengei. ³² E Iesu a nga vakatsepa vititirie ine mi nama. Ma e Petro a nga kir terie i gege ma a nga vakaek nge patsarie.

³³ Eiekesen sien e Iesu ta nga vuris nge pare ken sar madar tovtov, a nga patsarie e Petro nge pevien, "Satan, tsupek vekena Iou! Bu vienviendon e ta suvuon a kap kovuni se Raban, eiekesen a kovuni mo simi ka."

³⁴ Samo e Iesu a nga kuk nemei ngan seie mi bineit meie ken sar madar tovtov nge pevien, "Sien va ka mei ta lalaro vemusurie iou, eie ta ngas vamoie eie kesen ma ta ngas tsuok sorokie man koitskoits nge vemusurie iou. ³⁵ Simi vunan eie ese ta ruit ngan ken tino, ta rivie ken tino. Eiekesen eie ese ta rivie ken tino surie Iou ma surie mi Banga Vinavatei, ta suvuon mi tino.

³⁶ Mi sana man kienelei, sien va ka mei a suvuon mi kabere kokouk eiekesen eie ta rivie ken tino?

³⁷ O, mi sana kepineits mi ka a oit nia verikuil meie ngan ken tino? ³⁸ Mi kuoluon ine bu ra gi mon simi sinavei tetteririv ma simi sinavei tsokor. Io, sien va ka mei a mengemengeir rivie Iou ma mi Namaniung, e Natuon mi Ka ta so mengemengeir rivie buer, sien va ta nemei meie ngan man matvinavaso e Taman meie ken sar angelo e Raban."

9

¹ Ma e Iesu a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, kavo mei senga gi ta tuir en ne, gi ta kap so maet i muan va gi ta pare e Raban ta so vuor mi mangmagoso enaenamom ngan mi ngeisngeis.”

Mi kurikurien e Iesu a nga vuris simi baidendeng

(Mataio 17:1-13; Luka 9:28-36)

² I murien bu ra mi napaririem potsu kes, e Iesu a nga kerie e Petro, a, e Iakobo ma e Ioanes. Ma a nga kerie gituo kien i popon mi pout leong ivie egie kesegie mo gi nga ra mon en. Ian en, e Iesu a nga tsorubeit kekineits si kegituo baidendeng. ³ Man sar tsetstseik a nga tsorubeit puneits nge kutsukutsuleip. A nga puneits beitsak rio mi busobuso naov. ⁴ Samo e Eliia ma e Moses guor nga beit i matagituo nge vakokoit meie e Iesu.

⁵ E Petro a nga oeng se Iesu, “Vavvasengei, a kalei sien giet ta mon en ne. Gatuo ta voturie kaba papael tour, ke ka mene, a, ken ka mene e Moses, ma ken ka mene e Eliia.” ⁶ E Petro a kap ba nga telekiran vasa va ta nga vakokoit ven, simi vunan gituo te nga motou beitsak.

⁷ Samo mi balbal a nga tsorubeit nge kuva gie ma mi ien kovuni simi balbal a nga pevien ne, “Ine arie e Natung ese o ta tovie beitsak. Nga rorong sien!”

⁸ Puk kam lalapus, gituo ta nga dedeng veriris, eiekesen gituo kap nga pare te ka mei mene, eiekesen e Iesu kesen mo te.

⁹ Sien gi tate nga vor peukpeuk kovuni simi pout, e Iesu a nga vengeng vangvangasie gituo va

gituo ta kap nga pepengan si ka mei mene misa gituo ta nga pare oit va e Natuon mi Ka va ta ba to muerengei simi miensei. ¹⁰ Gituo nga vodon terie segituo kesegituo mo ine mi nama, ma gituo nga vevuor tarave va misa man vuevue, “Mi tino mumuerengei simi miensei.”

¹¹ Ma gituo nga vosuoreie e Iesu, “Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta pevien va e Eliia ta ngas muna beit?”

¹² E Iesu a nga kuil nama, “A tuktuk, e Eliia ta ngas muna beit nge tsang muerngan bu kepineits kokouk. Ma surie misa mi Pakpak Leong ta pengan va e Natuon mi Ka ta ngas suvu vinekikin palan ma gi ta mugumitsan? ¹³ Eiekesen, o oeng sengatuo, e Eliia a te nga beit. Ma gi nga tsana bu suada kepineits kokouk gi ta nga lalaro tsana sien malan be mo gi tate nga vataro surie simi Pakpak Leong.”

E Iesu a nga vatoa mi madar mi tsaka moromoruo ta nga tsegerie

(Mataio 17:14-21; Luka 9:37-43)

¹⁴ Sien gi tate nga muerengei vorotan bu madar tovtov mene, gi nga pare mi bineit leong viririsie gie, ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vevuor meie gie. ¹⁵ Sien mi bineit gi ta nga pare e Iesu, gi nga kudier tsak ma gi nga soer rakot nia ra res suoie.

¹⁶ A nga virei, “Misa nga vevuor meie gie surie?”

¹⁷ Mi ka i aron mi bineit a nga kuil nama, “Vavvasengei, o kir nemei ngan e natung sevoi, ese mi tsaka moromoruo ta tsegerie ma a kap oit

nia vakokoit. ¹⁸ Sibū keipkepide ra kokouk sien va mi tsaka moromoruo ta tsegerie, ta tomekan simi kabēr, ma ta kat nge guruos mi ngutsuon nge vengvengio bu rивon, ma a ko vadotso mi kurikurien. O te vosuoreie ke sar madar tovtov va gi ta kareir rivie mi tsaka moromoruo, eiekesen gi kap oit.”

¹⁹ E Iesu a nga oeng segie, “Enga mi kuoluon ine bu ra, kap kenga ka vodovodon tuktuk. Ese a ba nga pare o ta nga mon meie nga? Ma ese a ba nga pare o ta nga sorokie kenga sar putu? Nga kir nemei ngan seou mi madar.”

²⁰ Io, gi nga kir nemei ngan. Ine mi tsaka moromoruo sien tate nga pare e Iesu, ian ngas te, a nga vedederie ine mi madar. Ine mi madar a nga tsibour mutur nge vuilvuil simi kabēr, ma mi ngutsuon a te nga kat nge guruos.

²¹ E Iesu a nga vosuoreie e taman mi madar, “Venenges te a nga malan ne?”

A nga kuil nama, “Vakaek ngas te ta nga natu madar. ²² A nga ko tomekan i aron mi leing ma mi da nia kenvamate. Eiekesen sien va e ta oit nia tsana ka kepineits, tovie gei nge kulie gei.”

²³ E Iesu a nga pevien, “Surie misa e ta pevien va, ‘Sien va e ta oit?’ Bu kepineits kokouk a oit seie ese ta vodovodon tuktuk.”

²⁴ Ian ngas te, e taman ine mi madar a nga pevien, “O vodovodon tuktuk. Kulie iou va kong vodovodon tuktuk ta mang leong!”

²⁵ Sien e Iesu ta nga pare mi bineit gi ta nga veis lalapus nemei, e Iesu a nga patsarie mi tsaka moromoruo, “Evoi mi tsaka moromoruo simi pi

ma mi ngong. O oeng ngeisngeis sevoi, rovotsour sorvekenan ma kian va e ta ba buer tsegerie.”

²⁶ Ine mi tsaka moromoruo a nga koup nge vadotso vangvangasie ine mi madar ma a nga rovotsour. Ine mi madar a te nga mat malan va a nga mesei ma palan bu mei gi nga pevien, “A te maet.” ²⁷ Eiekesen e Iesu a nga popor i riman ma a nga tsuok voturie ma a nga tuir.

²⁸ I murien e Iesu tate nga rubukien simi vonuo, ken sar madar tovtov gi nga virei menentan, “Surie misa gei ta kap oit nia kareir rivie ine mi tsaka moromoruo?”

²⁹ E Iesu a nga pevien segie, “Ine mi suada tsaka moromoruo nga oit nia kareir rivie ngan mo mi nono.”

³⁰ Gi nga sorvekenan ine mi enamon ma gi nga veis ka i aron i Galili. E Iesu a kap nga lalaron va ka mei ta nga telekiran ivie gi nga mon en, ³¹ simi vunan a nga vavasengei si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien, “E Natuon mi Ka, gi ta roev terie i riman mi kulou. Gi ta kenyamate ma i murien ba ra tour ta to muerengei.” ³² Eiekesen gi kap nga katsep simi sa ta nga vokokotie. Ma gi nga motou nia vosuoreie surie ine mi namanien.

Ese a tsiroup?

(Mataio 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Samo gi nga nemei i Kapernaum. Sien e Iesu tate nga mon i aron mi vonuo, a nga vereie gie, “Misa nga vevuor surie i sar?” ³⁴ Eiekesen gi kap

9:29 Mi pakapaka rorou mene gi tanga vataor ngan mi riem a pevien, ‘mi nono meie mi vorvor’.

nga kuil nama simi vunan gi nga vevuor surie va ese a tsiroup.

³⁵ E Iesu a nga mogos, ma a nga kukuo mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov nge pevien, “Sien va ka mei ta lalaro muomuo, eie ta ngas vevemuir, ma eie ta ngas petspets segie kokouk.”

³⁶ A nga kerie mi natu madar nge voturie i kotubugie. Ma a nga govitan nge pevien, ³⁷ “Eie ese ta suguo ka mei segie ine bu natu madar simi asoung, a suguo iou. Ma eie ese ta suguo iou, kap va a suguo iou mo, eiekesen a suguo buer eie ese ta nga tura iou.”

*Eie ese ta kap murien veie giet, eie segiet
(Luka 9:49,50)*

³⁸ E Ioanes a nga pevien, “Vavvasengei, gei nga pare mi ka a nga kareir rivie bu tsaka moromoruo ngan mi asa. Ma gei nga vangenge simi vunan eie kap va mi meinmenigiet.”

³⁹ E Iesu a nga pevien, “Kian va nga ta vangenge, simi vunan eie ese ta tsana bu kepineits ni vovokudier simi asoung, a kap ba buer oit nia oeng vatsakatie iou. ⁴⁰ Eie ese ta kap murien veie giet eie segiet. ⁴¹ O oeng tuktuk senga, eie ese ta terie ka koi da senga simi vunan enga ken sar madar tovtov e Karisito, eie ta kap ba votsorovie ken voirvoir.”

*Bu kepineits nia vokorongie nga simi tsienakor
(Mataio 18:6-9; Luka 17:1,2)*

⁴² “Ma sien va ka mei ta vokorongie ka mei segie ine bu mei lili gi ta vodovodon tuktuk seou va ta tsana mi sinavei tsokor, ta kalei beitsak va

gi ta pala ka dodou leong i konokonon nge ra votsorovie i rou. ⁴³ Sien va mi rima ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav rivie. A kalei va e ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka riem kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon ba rima kokouk nge rubukien ngan simi leing leong ian ta kap ko mesei. ⁴⁴ [Ian en, 'Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.'] ⁴⁵ Ma sien va mi kame ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, tav rivie. A kalei va e ta rubukien simi tino rovoriu ngan ka kaek kes mo, sien a kap kalei va e ta suvuon ba kame kokouk ma gi ta tomeke no simi leing leong ian ta kap ko mesei. ⁴⁶ [Ian en, 'Bu kunkun gi kap ko maet, ma mi leing a kap ko mesei.'] ⁴⁷ Ma sien va mi katsomata ta vokorongie no nia tsana mi sinavei tsokor, gaol rivie. A kalei beitsak va e ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban ngan mo ka katsomat kes, sien a kap kalei va e ta suvuon ba katsomata kokouk ma gi ta tomeke no meie simi leing leong ian ta kap ko mesei. ⁴⁸ Ian en,

“ ‘Bu kunkun gi kap ko maet,
ma mi leing a kap ko mesei.’

⁴⁹ Mi kulou kokouk mi leing ta vara melemelen nge gie malan mi barateis ta vara melemelen ngan mi nginonginou.

⁵⁰ “Mi barateis a kalei, eiekesen sien va ta voto ken barabaratasio, vasa nga ta ba buer oit nia vara barabaratasio venengan? Nga ta ngas

suvuon mi barateis si kenga tino, ma nga ta suvu banga mienagos i kotubunga.”

10

Mi vinekapot simi rei

(Mataio 19:1-12; Luka 16:18)

¹ Samo e Iesu a nga sorvekenan ian mi enamon ma a nga veis rakot simi enamon leong i Iudea ma a nga veis kitipie mi da i Iordan. Mi bineit gi nga nemei sien te buer, ma a nga vavasengei segie malan ta nga ko tsana.

² Bu Parisaio mene gi nga nemei sien nia konon. Ma gi nga vosuoreie, “Vasa, mi vinuor a tor va mi ka ta vekapot sorvekenan ken vevien?”

³ A nga kuil nama, “Mi sana vinuor e Moses a nga oeng ngeisngeis ngan senga?”

⁴ Gi nga pevien, “E Moses a nga tor ngan ka ka va ta vataro ka pakapaka rorou nia vavakatsep va keguor rei a te vekapot ma ta ture rivie.”

⁵ E Iesu a nga kuil nama, “Bu aronga a nga bakiet, arie mi vunan, e Moses a nga vataor vunie nga ngan ine mi vinuor. ⁶ Eiekesen simi tsuoktsuok vakaek simi vinagoso, e Raban a nga tsana mi ka ma mi vevien. ⁷ Arie mi vunan, mi ka ta ngas sorvekenan e taman meie e kinan ma ta toun meie ken vevien. ⁸ Ma eguor guor ta tsorubeit mi kurikuri kes. A tuktuk, guor kap ba luo eiekesen guor te kes. ⁹ Mi sana e Raban tate nga votsok kakuon, e Raban a kap sunuir va ka mei ta potakie.”

¹⁰ Sien gi tate buer nga mon i aron mi vonuo, bu madar tovtov gi nga vosuoreie e Iesu ngan ine. ¹¹ A nga kuil nama, “Mi ka ese ta vekapot sorvekenan ken vevien ma a te buer reie ka vevien mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer varaveie ken vevien vourvour. ¹² Ma sien va ka vevien ta vekapot sorvekenan ken labeit ma a te buer reie ka ka mene, eie a te tsana mi sinavei nia rei puer.”

*E Iesu a nga vatamase bu natu Madar
(Mataio 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Mi kulou gi nga kir nemei ngan bu natu madar se Iesu va ta nga soburo nia vatamase gie, eiekesen bu madar tovtov gi nga patsarie mi kulou. ¹⁴ Sien e Iesu ta nga pare ine, a nga petseir veie ken sar madar tovtov ma a nga oeng segie, “Nga ta ngas sunuir va bu natu madar gi ta nemei seou, ma kian va nga ta vangenge gie, simi vunan mi vavatamaes kovuni si ken mangmagoso Nguts e Raban a sogove gie bu suada mei malan ne. ¹⁵ O oeng tuktuk senga, ese mei ta kap lalaron va e Raban ta vuortie ken tino malan mi natu madar, eie ta kap oit nia so rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban.” ¹⁶ Ma a nga govitan bu natu madar ma a nga teir riem i popogie ma a nga vatamase gie.

*Mi ka suvuram
(Mataio 19:16-30; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Sien e Iesu tate nga vakaek nge veis, mi ka a nga soer nemei sien ma a nga sege pukupukukaek i matan ma a nga virei, “Banga

vavvasengei, misa o ta ngas tsana nia suvuon mi tino rovoriu?"

¹⁸ E Iesu a nga kuil nama, "Surie misa e ta vuotongie iou va eou mi banga vavvasengei? Kap ka mei a kalei eiekesen e Raban kesen mo.

¹⁹ E telekiran bu vuna vinuor ian ta pevien, 'Kian va e ta kenvamate ka mei. Kian va e ta tsana mi sinavei nia rei puer. Kian va e ta puer. Kian va e ta vokokotie ka nama binit i matan mi vinuor. Ma kian va e ta bitie ka mei. Mangaran e tama ma e kina.' "

²⁰ Ine mi ka vour a nga pevien, "Vavvasengei, o nga vemusurie ine bu vinuor kokouk vakaek te sien o ta ngas nga madar lili."

²¹ E Iesu a nga dengarie nge tovie ma a nga pevien, "Mi kepineits kes e kap ngas tsana. E ta ngas veis nge ra verikuil ngan ke sar sinsuv kokouk nge lakep nge terie sibu sinaortsak, ma e ta ba so suvuon mi banga mos die i kur simi rangit. I muir, nemei nge vemusurie iou."

²² Sien ine mi ka ta nga rongomie ine mi nama, a nga mesirik ma a nga veis sorvekenan, simi vunan a nga suvuram beitsak.

²³ E Iesu a nga dedeng veriris ma a nga oeng si ken sar madar tovtov, "A ngeisngeis beitsak segie gi ta suvuram va gi ta rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban!"

²⁴ Bu madar tovtov gi nga kudier tsak ine si ken nama. Eiekesen e Iesu a te buer nga pevien, "Bu natung, a ngeisngeis nia rubukien si ken mangmagoso Nguts e Raban! ²⁵ A ngeisngeis beitsak simi ka ta suvuram va ta rubukien si ken

mangmagoso Nguts e Raban rio mi kamel va ta bilok ka i aron mi mat simi pide re.”

²⁶ Bu madar tovtov gi nga kudier tsak beitsak ma gi nga veveoeng segie keskes, “Sien va ta malan, ma ese mo a ba oit nia suvuon mi vavato?”

²⁷ E Iesu a nga pare gie nge pevien, “Ine a mavev simi kulou eiekesen se Raban bu kepineits kokouk a oit va ta tsana.”

²⁸ E Petro a nga pevien, “Pare, gei te nga sorvekenan kegei sar kepineits kokouk nia vemuurie no!”

²⁹ E Iesu a nga kuil nama, “O oeng tuktuk senga, eie ese ta sorvekenan ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan, e taman, bu natuon, o, ken sar tau surie iou ma surie mi Banga Vinavatei, ta suvuon palan i aron ken tino. ³⁰ Eie ta suvuon mi sinangavur kes koboit (100) i popon bu kepineits keskes tate nga sorvekenan (ken vonuo, bu kasien, bu vevinen, e kinan, bu natuon ma ken sar tau meie buer bu vinevinekikin.) Ma eie ta so suvuon mi tino rovoriu ian sibu ra va ta nemei. ³¹ Eiekesen palan bu mei gi ta muomuo ine, gi ta so vevemuir, ma palan bu mei gi ta vevemuir ine, gi ta so muomuo.”

*E Iesu a te buer nga peterie ken miensei
(Mataio 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² E Iesu ma mi kulou gi te buer nga veis rakot i Ierusalem ma e Iesu a nga veis muo. Ma bu madar tovtov gi nga kudier, ma egie gi ta nga vemuir gi nga motou. Samo, a te buer nga kerie mi sinangavur kes ma luu ken sar madar tovtov rakot i gege, ma a nga oeng segie ngan misa va

ta nga so tsorubeit seie. ³³ A nga pevien, “Giet ta rakot i Ierusalem. Ma e Natuon mi Ka gi ta so terie i riman bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses. Ma gi ta so vuor terie simi miensei ma gi ta terie i napariman bu Kibang. ³⁴ Gi ta vavangiets ngan nge kientsuo ma gi ta so beiltsie nge kenvamate. Ma i murien ba ra tour ta to muerengei simi miensei.”

*Ken lalaron e Iakobo ma Ioanes
(Mataio 20:20-28)*

³⁵ Samo e Iakobo ma e Ioanes, ba natuon tamat e Sebedi, guor nga nemei sien, ma guor nga pevien, “Vavvasengei, gor lalaron va e ta tsana segor mi sana kepineits va gor ta vosuoreie no ngan.”

³⁶ A nga virei, “Mi sana kepineits ngado lalaron va o ta tsana kengado?”

³⁷ Guor nga kuil nama, “E ta ngas tor va ka mei kes segor ta mogos si ke riem suv ma ka mei mene si ke riem kieir i aron ke banga mangmagoso Nguts, terengien gor ta mang so vuor meie no sien va e ta so tsorubeit mi kovakova ka leong.”

³⁸ E Iesu a nga pevien, “Ngado kap telekiran mi sana ngado vovosurei ngan. A oit va ngado ta un simi koi da o ta un sien? Ma ngado oit nia suvuon mi sinusuruiv malan mi sinusuruiv o ta suvuon?”

³⁹ Guor nga kuil nama, “Gor oit!”

E Iesu a nga oeng seguor, “Ngado ta so un simi koi da o ta un sien, ma ngado ta so suvuon mi sinusuruiv malan mi sinusuruiv o ta suvuon.

⁴⁰ Eiekesen, o kap suvuon mi duis nia vile ese va

ta mogos si kong riem suv, o, si kong riem kieir. Ine ba mogomogos segie mo ese e Raban tate nga tsang rosie gie ngan.”

⁴¹ Sien mi sinangavur kes bu madar tovtov gi ta nga rongomie ine, gi nga aor putu veie e Iakobo ma e Ioanes. ⁴² E Iesu a nga kuk kakaku gie nge pevien, “Nga telekiran va egie ese gi ta vuotongie va bu muomuo ni vuor sibu Kibang, gi suvu ngeisngéis nia vuortie mi kulou gi ta mon si kegi nennei. Ma magi sar muomuo gi ko ngeisngéis va mi kulou gi ta vemusurie kegi sar vinuor. ⁴³ Kenga mienagos ta kap malan ine. Eie ese ta lalaron va ta leongleong i kotubunga, eie ta ngas muna tsorubeit kenga petspets. ⁴⁴ Ma eie ese ta lalaron va ta muomuo eie ta ngas tsorubeit va eie kenga petspets. ⁴⁵ Surie e Natuon mi Ka buer a kap nga nemei va gi ta tsatsang petspets sien, eiekesen a nga nemei nia tsatsang petspets segie mi kulou ma nia terie ken tino nia voir tsana palan mi kulou.”

E Batimeus mi kael

(Mataio 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Samo gi nga beit i Ieriko. Ma sien e Iesu ma ken sar madar tovtov kokouk meie mi bineit leong, gi tate nga sorvekenan i Ieriko, mi kael mi asan e Batimeus (eie e natuon e Timeus), a nga mogos i gege sar nge vor ve nono kepineits. ⁴⁷ Sien tate nga rongomie va e Iesu kovuni i Nasaret a nga veis rov riu, a nga vakaek nge koupkoup, “Iesu, Natuon e Davit. Tovie iou!”

⁴⁸ Palan gi nga patsarie nge oeng sien va ta nga bong, eiekesen eie a ngas nga koupkoup leong, “Natuon e Davit. Tovie iou!”

⁴⁹ E Iesu a nga so tuir ma a nga pevien, “Nga kuk nemei ngan.” Io, gi nga kukuo mi kael nge oeng sien, “E ta res! Tamtuir! E Iesu a kukuo no.” ⁵⁰ A nga tsion terie man kuirkuir i gege ma a nga rov tamtuir nge nemei se Iesu.

⁵¹ E Iesu a nga vereie, “Misa e lalaron va o ta tsana sevoi?”

Mi kael a nga pevien, “Vavvasengei, o lalaron va o ta dedeng.”

⁵² E Iesu a nga pevien, “Veis! Ke vodovodon tuktuk a te vatoa no.” Ian ngas te, ba katsomatan guor nga katsep ma a nga vemusurie e Iesu i sar.

11

E Iesu a nga rubukien i Ierusalem malan mi kovakova ka leong

(Mataio 21:1-11; Luka 19:28-40; Ioanes 12:12-19)

¹ Sien gi tate nga beit i Betpage ma i Betani simi pout i Oliv vatvatta i Ierusalem, e Iesu a nga turan ken ba madar tovtov luo. ² Ma a nga oeng seguor, “Ngado rakot simi enamon i muangado, ma sien va ngado ta so beit en, ngado ta so pare mi natu dongki gi pala, ivie ka mei a kap ngas nga kesie. Ngado ta so ruobatie nge kir nemei ngan. ³ Sien va ka mei ta vosuoreie ngado, ‘Surie misa ngado ta ruobatie ine mi dongki?’ Ngado ta oeng sien, ‘Mi Nguts a pinat surie, ma samo ta ba ture muerngan.’ ”

⁴ Io, guor nga veis ma guor nga so pare mi natu dongki i marar simi rosar gi ta nga pala simi rumrubukien. Sien guor tate nga ruobatie, ⁵ ba mei gituo ta nga tuir ian en gituo nga vereie

guor, "Misa ngado tsana? Surie misa ngado ta ruobatie ian mi natu dongki?" ⁶ Guor nga kuil nama malan e Iesu tate nga vokokotie seguor, ma gituo nga tsupuk rivie guor. ⁷ Guor nga kir nemei ngan mi natu dongki se Iesu. Sien guor ta nga terie maguor sar tsetstseik i popon mi dongki, e Iesu a nga mogos i popon. ⁸ Palan bu mei gi nga peperan magi sar tsetstseik i sar, ma bu mei mene gi nga peperan bu pakapaka bebei ian gi ta nga tara i uot. ⁹ Egie ese gi ta nga muo ma egie ese gi ta nga vemuir, gi nga koupkoup.

"Osana!"

"E Raban ta vatamase eie ese ta nemei ngan mi asan mi Nguts!"

¹⁰ "E Raban ta vatamase ken mangmagoso nguts e Davit e tamagiet ian va ta nemei!"

"Osana die i kur beitsak!"

¹¹ E Iesu a nga rubukien i Ierusalem ma a nga rakot simi Vona regeir leong. A nga dedeng veriris sibu kepineits kokouk. Ma sien a te nga reivreiv, e Iesu a nga veis rakot i Betani meie mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov.

*E Iesu a nga nasaran mi ei mi fik
(Mataio 21:18,19)*

¹² Simi ra vemusurie, sien gi tate nga sorveke-nan i Betani, e Iesu a nga vitor. ¹³ I nga lili, a nga pare mi ei fik a nga vous nge pakpak, e Iesu a nga

11:9 Osana - mi namani Iburu ma man vevue va "Vatoa ine!".
Mi kulou gi ko koup ngan ine mi kato nama nia puongan e Raban.

11:9 PSA 118:25; PSA 118:26

rakot sien va ta nga ra pare va a nga vua, o, kap. Sien ta nga me beit simi fik, a kap nga vorotan ka vuovuo, eiekesen bu pakpak mo, simi vunan kap va man vura bu fik nia vua. ¹⁴ Samo a nga oeng simi ei, “Kap ka mei ta ba buer nganie ka vuovuo sevoi.” Ma ken sar madar tovtov gi nga rongomie misa ta nga pengan.

E Iesu a nga vara melemelen ngan mi Vona renger leong

(Mataio 21:12-17; Luka 19:45-48; Ioanes 2:13-22)

¹⁵ Sien gi tate nga beit i Ierusalem, e Iesu a nga rubukien i mararan mi Vona renger leong, ma a nga vakaek nge kareir vorotsoruo gie ese gi ta nga vevoir ma egie ese gi ta nga terie kegi sar kepineits nia vovoir ian en. Samo a nga vuir matan ngan i keim kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga ververieis nge lakep, ma kegi sar tsur vovvoturu bu mei gi ta nga verikuil nge lakep ngan bu buen. ¹⁶ Ma a kap nga sunurie ka mene va ta nga sor kepineits nia vovoir ka i aron mi mararan mi Vona renger leong. ¹⁷ Ma sien e Iesu ta nga vavasengei segie, a nga pevien, “Mi Pakpak Leong a pevien,

“ ‘Kong vonuo gi ta vuotongie va mi vonuo nia renger

sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenam.’

Eiekesen enga nga te tsana va ‘magi rie kokkoiv bu ka puerpuer.’”

¹⁸ Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga rongomie ine ma gi nga vakaek nge nesie ka rosar nia kenvamate e Iesu. Eiekesen gi nga motovan e Iesu, simi vunan bu mei kokouk gi nga kudier ngan ken sar nama.

¹⁹ Sien tate nga reivreiv seserigo, gi nga veis sorvekenan i Ierusalem.

Mi fik a nga bukuk
(Mataio 21:20-22)

²⁰ Sivovo, sien gi ta nga vor veisveis, gi nga pare ian mi fik tate nga bukuk vakaek sibu pakpak peuk sibu buon. ²¹ E Petro a nga vodonomie misa e Iesu ta nga pengan ma a nga oeng se Iesu, "Vavvasengei, pare! Ine mi ei fik e ta subiran, a te bukuk!"

²² E Iesu a nga kuil nama, "Nga ta vodovodon tuktuk se Raban. ²³ O oeng tuktuk senga. Sien va ka mei ta oeng ine simi pout, 'Tamtuur nge ra tsibour i rou,' ma a kap basbaslieng mi aron eiekesen ta vodovodon tuktuk va misa ta vokokotie ta tsorubeit malan, e Raban ta tsang vaotie ine. ²⁴ Surie ine, o oeng senga, misa nga ta nongie si kenga sar nono, nga ta vodovodon tuktuk va nga te suvuon, ma e Raban ta terie senga. ²⁵ Sien va nga ta tuir nge no, vodon rivie bu sinavei tsokor gi ta tsana senga, terengien, e Tamanga die i kur simi rangit ta mang vodon rivie kenga sar sinavei tsokor. ²⁶ [Eiekesen sien va nga ta kap vodon rivie kegi sar sinavei tsokor, e Tamanga die i kur simi rangit buer ta kap vodon rivie kenga sar sinavei tsokor.]"

*Bu muomuo gi nga virei surie ken duis e Iesu
(Mataio 21:23-27; Luka 20:1-8)*

²⁷ Gi te buer nga beit i Ierusalem, ma sien e Iesu ta nga vor ve veisveis i mararan mi Vona renger leong, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou gi nga nemei sien. ²⁸ Ma gi nga virei, “Ngan ke sana duis, e tsana ine bu kepineits? Ma ese a terie sevoi mi duis nia tsana ine?”

²⁹ E Iesu a nga kuil nama, “O ta vereie nga ngan mi virevirei kes ma nga ta pangan seou, va o ta mang pangan senga ngan mi sana duis o tsana ine bu kepineits. ³⁰ Ken sinusuruiv e Ioanes, a nga kovuni se Raban, o, a nga kovuni simi kulou? Nga pangan seou!”

³¹ Gi nga vevuran i kotubugie kesegie ma gi nga pevien, “Sien va giet ta pevien, ‘A kovuni se Raban,’ e Iesu ta virei, ‘Ma surie misa nga ta kap nga vodovodon tuktuk sien?’ ³² Eiekesen sien va giet ta pevien, ‘A kovuni simi kulou,’ mi kulou gi ta matakorot nge giet.” (gi nga motovan mi kulou simi vunan mi kulou kokouk gi nga vodovodon tuktuk va e Ioanes eie mi propet tuktuk.)

³³ Io, gi nga kuil nama se Iesu, “Gei kap telekiran.”

E Iesu a nga pevien, “Eou buer o ta kap pangan senga mi sana duis o tsana ngan ine bu kepineits.”

12

*Mi nama puppuo surie mi kulou nennei tau
(Mataio 21:33-46; Luka 20:9-19)*

¹ E Iesu a nga vakaek nge vokokotie bu nama puppuo segie, “Mi ka a nga tsuorkie mi tau vain, ma a nga oir viririsie. Samo a nga tsuopuo mi mat nia pop poltsan bu kievkiev vain. Ma i muir, a nga tsana mi vonuo nennei tau. I muir sien, a nga oeng terie simi kulou tsuotstsuor meie ngan mi kinubuits va bu kievkiev vain mene, magi voirvoir te. Ma a nga veis rakot simi enamon i pek. ² Io, simi ra mi tau tate nga komois te, a nga turan ken petspets rakot simi kulou tsuotstsuor nia ra poro ken potpot eie sibu kievkiev vain. ³ Eiekesen gi nga rakopie ine mi petspets nge tsatsakie. Ma gi nga ture muerngan riem kapasen. ⁴ Samo a nga turan ken petspets mene te buer. Ma gi nga nis porie mi kovan ma gi nga tsang vatsakatie nge mamangarie. ⁵ A te buer nga turan mi mei mene ma ian mi mei gi nga kenvamate. Ma a nga turan te buer palan ken sar petspets mene, bu mei mene gi nga tsatsakie gie, ma bu mei mene gi nga kenvamate gie.

⁶ “A te nga suvuon mo ken mei kes nia turan. Eie e natuon tamat mi aten. I muir rovrovoriu sien kap te ka mei nia turan, a nga turan e natuon rakot ian simi kulou tsuotstsuor. Eie a nga vodon nge kia, ‘Gi ta mang so mangaran e natung.’

⁷ “Eiekesen mi kulou tsuotstsuor, gi nga roev i kotubugie ine, ‘Arie eie ta so suvuon bu sinsuv se taman. Nga lapus, giet ta kenvamate. Ma bu kepineits ian va ta so suvuon, segiet mang.’ ⁸ Io, gi nga rakopie nge kenvamate ma gi nga tomekan die i muirmuir simi tau.

⁹ “Mi sana nieng, e taman mi tau ta tsana? Ta nemei nge voguersan ine mi kulou tsuottsuor ma ta terie mi tau simi kulou tsuottsuor mene.
¹⁰ Vasa, nga kap nga ase ine mi vinavataor simi Pakpak Leong ian ta pevien,

“ ‘Mi vout mi kulou tsangtsang vonuo gi ta nga purusie,
 a me tsorubeit mi vout mogos;
¹¹ Mi Nguts a nga tsana ine,
 ma a matmatot si kegiet baidendeng.’ ”

¹² Bu muomuo sibu Iuda gi nga nesie ka rosar nia rakopie e Iesu, simi vunan gi nga rong telekiran va e Iesu a nga vokokotie ine mi nama puppuo surie gie. Eiekesen gi nga motovan mi bineit, ma gi nga veis sorvekenan e Iesu.

*Mi takis rakot se Kaesar
 (Mataio 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ Io, gi nga turan bu Parisaio ma mi gargar se Erot rakot se Iesu nia ruom tsang nama sien. ¹⁴ Gi nga nemei sien ma gi nga pevien, “Vavvasengei, gei telekiran va evoi mi ka simi tuktuk. E kap ko vemusurie mi tinatakien ka mei mene, eiekesen e ko vavasengei ngan mi saran e Raban ngan mi tuktuk. Vasa, a duis nia voir takis rakot se Kaesar, o, kap? ¹⁵ Vasa, giet ta ngas vovoir, o, giet ta kap vovoir?”

Eiekesen e Iesu a te nga telekiran kegi vinirei binit ma a nga virei, “Surie misa nga ta lalaro virei bitie iou? Nga terie seou ka silva lakep

sibu Roma va o ta pare.” ¹⁶ Gi nga por terie mi silva lakep sien, ma e Iesu a nga vereie gie, “Mi patsapatsan ma mi asan ese a mon ine simi lakep?”

Gi nga kuil nama, “E Kaesar!”

¹⁷ Samo e Iesu a nga oeng segie, “Terie rakot se Kaesar ian se Kaesar, ma terie rakot se Raban ian se Raban.”

Ma gi nga kudier beitsak sien.

*Mi rei simi tino mumuerengei
(Mataio 22:23-33; Luka 20:27-40)*

¹⁸ Samo bu Sadukaio ese gi ta pevien va kap ka tino mumuerengei, gi nga nemei se Iesu ngan mi virevirei. ¹⁹ Ma gi nga vereie, “Vavvasengei. E Moses a nga vavataor vunie giet ven ne, ‘Sien va ka ka ta maet sorvekenan ken vevien ma a kap ka natuon, ka kasien tuir muir ta ngas reie ine mi vevien ma ta suvu nout ken e kasien.’

²⁰ Io, mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi nga mon. Mi muariem a nga rei ma a nga maet sorvekenan ken vevien ma kap ka natuon. ²¹ E kasien a luongan a nga reie ine mi vevien, eiekesen eie buer a nga maet, ma kap ka natuon. A nga kokouk malan mo se kasien a tourngan. ²² Io, kap ka mei ine sibu baser kasien mi napaririem potsu luo a nga suvu madar. Vevemuir te, ine mi vevien a nga maet buer. ²³ Simi tino mumuerengei, surie ine mi napaririem potsu luo bu baser kasien gi ta nga reie ine mi vevien, ese te ken vevien segie?”

²⁴ E Iesu a nga kuil nama, “Surie misa nga ta tsana ine mi bienebeir? Vasa, nga kap katsep

simi namanien mi Pakpak Leong, o, mi ngesengesien e Raban? ²⁵ Simi tino mumuerengei, gi ta kap so rei ma vavuo gie te buer, eiekesen gi ta tsorubeit malan bu angelo simi rangit. ²⁶ Io, surie mi tino mumuerengei, vasa, nga kap nga ase mi vinavataor se Moses surie mi ei to ta nga ngang? Ian en, e Raban a nga oeng se Moses 'Eou man Raban e Abaraam, man Raban e Isak, ma man Raban e Iakop.' ²⁷ Eie kap va magi Raban bu mei maet, eiekesen magi Raban bu mei gi ta tino. Enga nga te bebeir kalei te!"

*Mi Vuna Vinuor ian ta tsiroup
(Mataio 22:34-40; Luka 10:25-28)*

²⁸ Mi vavvasengei sibu vinuor se Moses a nga nemei nge rongomie gie gi ta nga vevuor. A nga pare va e Iesu a nga terie segie bu banga nama kuilkuil. Samo a nga vereie e Iesu, "Mi sana vinuor a tsiroup sibu vuna vinuor kokouk?"

²⁹ E Iesu a nga kuil nama, "Mi vinuor ian ta tsiroup segie kokouk, a malan ne, 'Rorong, Israel, mi Nguts magiet Raban, eie mi Nguts a kes mo. ³⁰ Ma e ta ngas lalaron beitsak mi Nguts ma Raban ngan mi aro kokouk ma mi morumorua kokouk ma mi vinavinadodo kokouk, ma mi ngisingisi kokouk.' ³¹ Mi vuna vinuor a luongan a malan ne, 'E ta ngas tovie e palapala malan e ta tovie no kese.' A kap kavo vinuor mene a tsiroup rio ine ba vuna vinuor."

³² Ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga pevien, "Vavvasengei, ke banga nama kuilkuil. A tuktuk e ta vakokoit malan ine. E Raban a kes mo, ma a

kap ka mei mene te buer. ³³ Mi ka ta ngas lalaron beitsak e Raban ngan mi aron kokouk ma ken teletelekirei kokouk ma ken ngeisngeis kokouk. Ma eie ta ngas tovie bu palapalan malan ta tovie eie kesen. Ine ba vinuor a tsiroup rio kokouk bu tintu ma bu tienebeir ni varam.”

³⁴ E Iesu a nga pare va ine mi vavvasengei sibu vinuor a nga kuil vakalaie ken nama, ma a nga oeng sien, “E kap mon i pek nia tsorubeit mi meinmenigie mi kulou ese gi ta mon i pakien ken vinuor e Raban.” Ma i murien ian, kap ka mei a ba nga vanvando vereie te buer.

*Mi Messia, eie e natuon ese?
(Mataio 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ E Iesu a nga vavasengei i mararan mi Vona renger leong ma a nga virei, “Surie misa bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi ta nga pevien ngan mi Messia va eie e Natuon e Davit?

³⁶ Mi Moromoruo Tamat a nga teir vienviendon se Davit va ta nga vakokoit katsep ngan:

“ ‘E Raban a nga pevien si mong Nguts:
“Mogos si kong riem suv,
oit va o ta terie ma sar matakorot
i pakien ba naparikame.” ’

³⁷ E Davit kesen a nga vuotongie mi Messia va ‘mi Nguts’. Vasa ta me beit ven va mi Messia eie e Natuon e Davit?”

Mi bineit leong gi nga rorong se Iesu ngan mi nires.

³⁸ Sien e Iesu ta nga vavasengei, a nga pevien, “Nga ta nenei kalei nge nga kesenga sibu vavasengei sibu vinuor. Gi ko lalaro vakam nge veis tateie magi sar tsetstseik kuar, ma gi ko lalaron va mi kulou gi ta ve mangara gie sibu korot nia verikuil nge kepineits. ³⁹ Ma gi ko lalaron kegi sar mogomogos bu muomuo si kegi sar vona rengeir ma kegi sar mogomogos mi kulou asna sibu nginou. ⁴⁰ Gi ko bit tsana kegi sar kepineits bu vevien naor gi tate mamaet labeit. Ma gi ko vakam nge vuotongie kegi sar nono kuar. Mi sua kulou ine, gi ta so suvuon mi vinatoreis leong.”

*Ken tienebeir mi vevien sinaortsak
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ E Iesu a nga mogos matan veie mi korot teteir tienebeir simi Vona rengeir leong, ma a nga pare gie gi ta nga terie kegi sar lakep i aron ine mi korot teteir lakep. Palan mi kulou suvuram gi nga terie kegi sar lakep leong. ⁴² Eiekesen mi vevien sinaortsak tate nga mamaet labeit a nga nemei nge terie ba natunatu lakep luo mi putu sien a oit malan mi toea kes mo.

⁴³ E Iesu a nga kukuo ken sar madar tovtov ma a nga oeng segie, “O oeng tuktuk senga, ine mi vevien sinaortsak a terie mi tienebeir leong beitsak rio bu mei mene gi ta teteir. ⁴⁴ Egie kokouk gi terie mo mi mememoruon kegi sar sinsuv, eiekesen ine mi vevien si ken mienagos ni sinaortsak, a teir vuruvan te ken sar sinsuv kokouk ian ta oit nia tino ngan.”

13

*Man sar totourlekier mi votovoto
(Mataio 24:1,2; Luka 21:5,6)*

¹ Sien e Iesu tate nga sorvekenan mi Vona renger leong, mi meinmenien ken sar madar tovtov a nga pevien sien, “Pare, vavvasengei! Madar! Vasa ine bu banga vout ma bu banga vonuo!”

² E Iesu a nga kuil nama, “E pare ine bu vonuo leong? Kap ka vout kes ta so muturungie ka turan vout. Bu vout kokouk gi ta vatsarerie vuturungie gie i keim.”

³ Sien e Iesu ta nga mogos simi pout i Oliv matan veie mi Vona renger leong, e Petro, e Iakobo, e Ioanes, ma e Andre gi nga virei menentan, ⁴ “Pengan segei, venenges ine bu kepineits ta ba tsorubeit? Ma bu sana totourlekier gi ta me vara tuktuk ngan?”

⁵ E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta ngas nenei kalei va kap ka mei ta bitie nga. ⁶ Palan bu mei gi ta nemei ngan mi asoung nge pevien, ‘Arie eou mi Karisito ine.’ Ma gi ta bitie palan bu mei. ⁷ Sien va nga ta rongovan bu vinevineken vatavatat ma bu nama i sar surie bu vinevineken i pek, kian va nga ta kudier tsak. Bu suasuada kepineits malan ine ta ngas tsorubeit, eiekesen man votovoto ine mi kabert kap ngas beit. ⁸ Ka enamone mene ta tamtuir nge makiur meie ka enamone mene, ka mangmagoso nguts mene ta makiur meie ka mangmagoso nguts mene. Kavo enamone mene gi ta suvuon mi oen leong ma bu se. Ine bu kepineits ta malan man vakavakaek mi vinavasor simi vevien va ta por madar.

⁹ “Nga nenei kalei. Gi ta rakopie nga nge voturie nga i matan bu ka simi vinuor, ma gi ta tsatsakie nga i aron bu vona rengeir sibu Iuda. Surie mi asoung, gi ta voturie nga i matan bu gavana ma bu kovakova ka leong, terengien va nga ta mang vakokoit vakatsepa gie ngan mi Banga Vinavatei. ¹⁰ Eiekesen i muan man votovoto mi mangmagoso enaenamon va ta tsorubeit, gi ta ngas muna vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu vuna enamon kokouk. ¹¹ Sien va gi ta rakopie nga nge kerie nga rakot simi vinuor, kian va nga ta vodovodon palan surie mi sana nama va nga ta so vokokotie simi keipkepide ra nia vuor nama. Nga ta so vokokotie mi sana kepineits mi Moromoruo Tamat ta terie senga ian simi keipkepide ra, simi vunan kap va enga nga ta so vakokoit, eiekesen mi Moromoruo Tamat.

¹² “Ka ka ta so roev terie e kasien simi miensei, ma ta malan buer mo, si kaba baser taman. Bu madar gi ta so matakorot meie bu tamagie ma bu kinagie ma gi ta terie bu tamagie ma bu kinagie simi miensei. ¹³ Mi kulou gi ta so matakorot nge nga surie mi asoung, eiekesen eie ese ta so tuir ngeisngeis oit simi ra vekvekitip, mi Nguts ta so vatoa.

¹⁴ “Nga ta ba pare ‘mi kepineits ta molubiets’ va ta tuir simi korot tamat ivie ta kap oit va ta tuir en. (Mi mene ta ase ine mi nama, ta ngas katsep.) Sien va ine mi kepineits ta beit, egie ese gi ta mon i Iudea, gi ta ngas vi ra kien sibu pout. ¹⁵ Eie ese ta mon i pungan ken vonuo,

kian va ta tsour nge rubukien nia poro ken sar kepineits. ¹⁶ Ma buer eie ese ta mon i tau, kian va ta muerengei nia poro man kuirkuir. ¹⁷ Lavei! Mi masitinoiv leong segie mi langei gi ta tian ma mi langei vusus ian simi keipkepide ra! ¹⁸ Nga no va ine bu kepineits tsokor gi ta kap mang beit sibu rangi bat, ¹⁹ simi vunan ian simi ra mi tsienakor leong beitsak ta so beit, ian ta kap nga tsorubeit vakaek si man tsuoktsuok vakaek mi vinagoso oit nevere, ma i murien ta kap kavo kepineits tsak malan te buer. ²⁰ Sien va e Raban a kap nga por potiepotien ine bu ra, va kap ka mei a to. Eiekesen surie ken kulou vivviel, a te por potiepotien ine bu ra. ²¹ Ian sibu ra, sien va ka mei ta pevien senga, 'Pare, ine arie mi Messia o, eie nikot!' kian va nga ta vodovodon tuktuk sien, ²² simi vunan bu messia bitbit ma bu propet bitbit gi ta beit. Ma gi ta so tsana bu suasuada totourlekier ma bu kepineits ni vovokudier. Sien va ta oit, gi ta bit tsana ken kulou vivviel e Raban. ²³ Io, nga nenei kalei. Pare! O te muna pengan senga ine bu kepineits i muan va gi ta ba so beit."

²⁴ "Ian sibu ra, vemusurie ine bu ra ni vinekikin tsokor,

" 'mi matanias ta so rar bungou,
ma mi vura ta kap so puits;

²⁵ bu kaemkaem gi ta so kor kovuni simi rangit,
ma man sar ngeisngeis mi mariu gi ta so moruor.'

²⁶ “Ma gi ta pare e Natuon mi Ka va ta nemei i popon mi balbal meie mi ngeisngeis leong ma mi matvinavaso. ²⁷ Ma e Raban ta turan ken sar angelo nia kir kakaku gie ken kulou vivviel kuvu siba matamour voveit, kovuni simi tangatson mi mangmagoso enaenamon, oit simi tangaots ka ie.

²⁸ “Nga ta por vavakatsep simi sinavien mi ei fik. Sien va bu rakarakan va gi tate beit mangmangeda ma vakaek nge bira, nga ta telekiran va man vura mi parpar a te vatavatat. ²⁹ Io, sien va nga ta pare ine bu kepineits gi ta vor ve tsotsorubeit, nga ta telekiran va a te vatavatat ian mi ra. ³⁰ O oeng tuktuk senga, mi kuoluon ine bu ra gi ta kap ngas voto rovoriu tuir oit ine bu kepineits kokouk ta tsorubeit. ³¹ Mi rangit ma mi kabert so voto eiekesen kong sar nama ta kap so voto.

Kap ka mei a telekiran ian mi ra ma mi keipkevide ra

(Mataio 24:36-44)

³² “Kap ka mei a telekiran venenges ian mi ra ma mi keipkevide ra va ta tsorubeit. Bu angelo simi rangit ma e Natuon buer gi kap telekiran, eiekesen mi Tam kesen mo a telekiran. ³³ Nga ta nenei kalei ma nga ta mat panpan! Simi vunan nga kap telekiran venenges ine mi ra va ta beit. ³⁴ Ine mi ra ta malan mi ka ta nga veis sorvekenan ken vonuo rakot simi enamon i pek. Ma a nga teir tsientsang vovokes si ken sar petspets. Ma a nga oeng simi petspets ta nga naneie mi matavanuo va ta nga nenei kalei.

³⁵ “Io, nga nenei kalei, simi vunan nga kap telekiran venenges e taman ian mi vonuo va

ta muerengei. Tavakier, sireivreiv, o, sikati potaram, o, simi to ta kurkuku, o, sivovo mokuopkuop. ³⁶ Sien va ta muerengei lalapus, ta masi me vorota no va e ta mon muang. ³⁷ Misa o pengan senga, o pengan sibu mei kokouk. 'Nga nenei kalei!' "

14

Mi vevien a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu

(Mataio 26:1-5; Luka 22:1,2; Ioanes 11:45-53)

¹ Ba ra a te nga luo karie mo, mi Nginu Pasova ma nian mi Tsoik kap ka iis sien. Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vor ve nesienesie ka rosar nia raok menentan nge kenvamate e Iesu. ² Eiekesen gi nga pevien, "Kian va giet ta tsana i kinorotuo mi nginou. Mi kulou gi ta masi tsuok vakake ka tseng."

³ Simi ra mene sien e Iesu ta nga mon i Betani, a nga mogos i bingan mi tsur ngongou i aron ken vonuo e Simon ese ta nga suvuon mi mienarouk lepra muomuo. Sien ta nga mon ian en, mi vevien a nga nemei ngan mi utut vout ta nga vous ngan mi da sosong gi ta tsana ngan mi dangien mi nat matan kesen. Man voirvoir ine mi da sosong a vaen beitsak. A nga porie mi ngutsuon ine mi utut, ma a nga soan mi da sosong i kovan e Iesu.

⁴ Bu mei mene segie gi ta nga mon, gi nga petseir nge oengoeng palan, "Surie misa ta soe tuvuoan ngan ine mi da sosong? ⁵ Ine mi da sosong, a oit va giet ta verikuil ngan ba

sinangavur tour koboit (300) bu lakep denari. Ma ian mi lakep giet oit nia terie sibu sinaortsak.” Ma gi nga nasaran ine mi vevien.

⁶ E Iesu a nga pevien, “Nga tsupuk rivie. Surie misa nga ta nama palan ngan ine mi vevien? Eie a tsana mi banga kepineits seou. ⁷ Bu sinaortsak gi ta mon meie nga sibu ra kokouk, ma nga ta oit nia kulie gie sibu ra sien va nga ta lalaron. Eiekesen eou o ta kap mon meie nga sibu ra kokouk. ⁸ Ine mi vevien a te tsana misa a oit va ta tsana. A soan mi da sosong i kurikuriung nian kong mintur i aron mi monmon i muan kong miensei. ⁹ O oeng tuktuk senga, simi sana korot simi mangmagoso enaenamom gi ta vavatei ngan en mi Banga Vinavatei, mi sana kepineits ine mi vevien ta tsana gi ta vavatei ngan buer nia vodonomie ngan eie.”

¹⁰ Samo e Iudas Iskariot, mi meinmenien mi sinangavur kes ma luu bu madar tovtov, a nga rakot sibu prist leong nia roev terie e Iesu segie. ¹¹ Gi nga res beitsak nia rongomie ine mi namanien ma gi nga kukubuits nia teir lakep sien. Io, e Iudas a nga dedeng ngan ka kientsep nia roev terie e Iesu segie.

Ken nginou vekvekitip mi Nguts

(Mataio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Ioanes 13:21-30)

¹² Mi ra vourvour simi nginou nian mi Tsoik kap ka iis sien, a te nga beit va gi ta keda sien ka natu sipsip va mi tienebeir ni varam simi

14:5 denari - mi namani Grik ma man putu ine mi lakep a oit man voirvoir ka mei ta tsatsang simi ra kes.

Nginu Pasova. Io, ken sar madar tovtov e Iesu gi nga vosuoreie, “Ivie e lalaron va gei ta rakot nge rorois ngan en mi Nginu Pasova va e ta ra nganie?”

¹³ Io, a nga turan ken ba madar tovtov luo ma a nga oeng seguor, “Ngado rubukien i Ierusalem, ma ngado ta so vesuei meie mi ka a sorokie ken utut mi da sien. Ngado ta so vemusurie. ¹⁴ Ma ngado ta so oeng se taman mi vonuo ine mi ka ta rubukien en ven ne, ‘Mi vavvasengei a virei, “Iva ngan mi roruom ken bu vasier va o ta nganie en mi Nginu Pasova meie kong sar madar tovtov?” ’ ¹⁵ Eie ta vasangan sengado mi roruom leong i kur, bu mogomogos ma mi tsur ngongou a mon en. Ngado ta ra tsang rorrois ngan mi nginonginou niagiet ian en.”

¹⁶ Ba madar tovtov guor nga veis rubukien i Ierusalem nge vorotan bu kepineits kokouk malan mo e Iesu tate nga vokokotie seguor. Io, guor nga tsang rorrois ngan mi Nginu Pasova en.

¹⁷ Sien tate nga reivreiv seserigo, e Iesu meie ken sar madar tovtov mi sinangavur kes ma luo gi nga beit. ¹⁸ Sien gi tate nga mogos viririsie mi tsur ngongou nge ngou, a nga pevien, “O oeng tuktuk senga, ka mei senga ese ta ngou meie iou ta roev terie iou simi matakorot.”

¹⁹ Gi nga mesirik, ma egie keskes gi nga vereie e Iesu, “A tuktuk, kap va eou, va gerek?”

²⁰ E Iesu a nga kuil nama, “Mi mei senga mi sinangavur kes ma luo, ese ta tsonga mi poko tsoik meie iou i aron mi koi ngongou, arie eie.

²¹ E Natuon mi Ka ta mesei vemusurie malan mo mi Pakpak Leong ta vakokoit. Eiekesen, mi

tsienakor leong simi ka ese va ta roev terie iou simi matakorot! Ta kalei sien va gi kap nga kava.”

²² Sien gi tate nga vor ve ngongou, e Iesu a nga poro mi tsoik nge vuot kalei se Raban ma a nga potakie nge terie si ken sar madar tovtov. Ma a nga pevien, “Nga poro nge nganie, ine arie mi piripiriung.”

²³ Samo, a nga poro mi koi unun ma a nga vuot kalei ngan se Raban ma a nga vetserie segie ma egie kokouk gi nga un sien.

²⁴ A nga oeng segie, “Ine arie mi daroung nian mi kinubuits vour va ta tamasoei nian bu mei palan. ²⁵ O oeng tuktuk senga, o ta kap ba buer unumie mi dangi vuavua vain oit simi ra va o ta nangba so unumie mi dangi vain vour i aron ken mangmagoso Nguts e Raban.”

²⁶ Sien gi tate nga keveir vaton mi paka rengeir, gi nga veis rovotsour rakot simi pout i Oliv.

E Iesu a nga peterie e Petro va ta nga vamoie (Mataio 26:31-35; Luka 22:31-34; Ioanes 13:36-38)

²⁷ E Iesu a nga pevien segie, “Enga kokouk nga ta so murien veie iou surie mi Pakpak Leong a pevien ne,

“ ‘O ta keda mi ka nennei sipsip,
ma bu sipsip gi ta vi vepitsitsei.’

²⁸ Eiekesen i murien va o ta to muerengei simi miensei, o ta muo senga rakot i Galili.”

²⁹ E Petro a nga oeng sien, “Misasien va egie kokouk gi ta murien veie no, eou o ta kap.”

³⁰ E Iesu a nga oeng sien, “O oeng tuktuk sevoi. Ine sikati ngas te i muan va mi to ta kurkuku vuluo, evoi kese ngas te, e ta so vamoie iou votour.”

³¹ Eiekesen e Petro a nga vakokoit ngeisngeis, “Misasien va o ta so mesei meie no, o ta kap oit nia vamoie no.” Ma egie kokouk gi nga vakokoit malan buer.

Getsemane

(Mataio 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Gi nga rakot simi korot gi ta nga vuotongie ngan i Getsemane, ma e Iesu a nga oeng si ken sar madar tovtov, “Nga mogos en ne. O ta ra no.” ³³ A nga kerie e Petro, e Iakobo ma e Ioanes, ma a nga vakaek nge rongmetsikien mi putu ma mi masitinoiv leong. ³⁴ Ma a nga oeng segituo, “Mi aroung a te vous ngan mi aor tsak ma a te vatvatta kenvamate iou. Ngatuo ta mon en ne nge nennei.”

³⁵ A nga veis rakot lili sorvekena gituo. Ma a nga tsibour mutur simi kabere. Ma a nga no va ine mi keipkevide ra ta mang nga evisie sien va a oit. ³⁶ A nga no, “Abba, Tama, bu kepineits kokouk a oit mo va e ta tsana. Por tsana seou ine mi koi simi vinekikin. Eiekesen vemusurie ke lalaron ma a kap va kong lalaron.”

³⁷ Samo e Iesu a nga muerengei rakot si ken ba madar tovtov ma a nga vorota gituo gituo ta nga muang. A nga oeng se Petro, “Simon Petro, e muang? A kap oit va e ta pan meie iou si ka aua kes? ³⁸ Ngatuo ta pan nge no, terengien

ngatuo ta kap mang kor simi konokonon. Mi moromoruo a sunuir, eiekese mi pirpir a kap suvu ngeisngeis.”

³⁹ E Iesu a te buer nga veis sorvekena gituo nge ra no malan mo vourvour. ⁴⁰ Sien ta nga muerengei, a te buer nga me vorota gituo gituo ta nga muang, simi vunan bu katsomatagituo a nga putu. Gituo kap nga telekiran misa va gituo ta nga pengan sien.

⁴¹ Sien ta nga muerengei votour ngan, a nga oeng segituo, “Ngatuo ngas vor ve mumuang mo nge maes? A te oit! Mi keipkepe ra a te beit. E Natuon mi Ka gi tate roev terie i riman bu ka tsokor. ⁴² Ngatuo tamtuir! Giet tate ra! Pare, eie te mi ka va ta roev terie iou i rimagie bu ka tsokor!”

Gi nga rakopie e Iesu

(Mataio 26:47-56; Luka 22:47-53; Ioanes 18:3-12)

⁴³ Ian ngas te, sien ta ngas nga vor ve vakvakokoit, e Iudas mi meinmenien mi sinangavur kes ma luo bu madar tovtov a nga beit. Mi kulou palan gi nga nomeie ma gi nga sorokie kegi sar kuor ma bu bam. Bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses ma bu muomuo simi kulou gi nga tura gie.

⁴⁴ Io, ine mi ka ni roev terie e Iesu a te nga rove mi totourkilal meie gie ven ne, “Mi mei ese o ta so ngungurie, arie eie mi ka. Nga ta rakopie. Ma nga ta rur kitipan si ken sar madar tovtov.” ⁴⁵ E Iudas a nga lalapus rakot se Iesu ma a nga pevien, “Vavvasengei!” Ma a nga

ngungurie. ⁴⁶ Mi kulou gi nga rakopie e Iesu nge visie. ⁴⁷ Samo mi mene segie ese ta nga tuir vatavatat, a nga teie vorotsoruo ken kuor ma a nga tseir rivie mi tateringan ken petspets mi kovan bu prist.

⁴⁸ Samo a nga oeng simi kulou, "Vasa, nga kia va eou mi ka kenken? Arie mi vunan nga te nemei ngan bu kuor ma bu bam nia me rakopie iou? ⁴⁹ Sibū ra kokouk o nga mon meie nga nge vavasengei i mararan mi Vona rengeir leong ma nga kap nga rakopie iou. Eiekesen ine bu kepineits a tsorubeit nia vaotie bu nama simi Pakpak Leong." ⁵⁰ Samo ken sar madar tovtov kokouk gi nga sorvekenan nge vi.

⁵¹ Mi ka vour a nga vemusurie e Iesu ma a nga kukuov ngan mi lavlav mo. Sien gi tate nga rakopie e Iesu, ⁵² ine mi ka vour a nga soer sorvekenan ken lavlav ma a nga vi beol.

E Iesu i matan mi Sanedrin
(*Mataio 26:57-68; Luka 22:54,55,63-71; Ioanes 18:13,14,19-24*)

⁵³ Gi nga kerie e Iesu rakot simi kovan bu prist. Ma bu prist leong kokouk, bu muomuo simi kulou ma bu vavasengei sibū vinuor se Moses gi nga beit kokouk. ⁵⁴ E Petro a nga vemusurie e Iesu i pek lili oit a nga rubukien i mararan ken vonuo mi kovan bu prist. Ian en, a nga mogos meie mi kulou nennei ma a nga miriur simi leing.

⁵⁵ Bu prist leong ma mi Sanedrin kokouk, gi nga nesie kavo nama vinepipits nia vuortie e Iesu, terengien va gi ta mang nga oit nia kenvamate, eiekesen gi kap nga vorotan kavo

nama. ⁵⁶ Palan bu mei gi nga vokokotie bu suasua nama binit veie. Eiekesen kegi sar nama gi kap nga soer kokouk.

⁵⁷ Samo, bu mei gi nga tamtuur ma gi nga vokokotie ine bu namani binit surie eie, ⁵⁸ “Gei nga rongomie a nga pevien malan ne, ‘O ta vatsarerie ine mi Vona renger leong mi kulou gi ta nga tsana. Ma i murien ba ra tour, o ta tsana mi mene ian mi ka ta kap oit nia tsana.’ ”

⁵⁹ Eiekesen kegi sar nama gi kap ngas nga soer kokouk.

⁶⁰ Samo mi kovan bu prist a nga tsik tamtuur i matagie ma a nga vereie e Iesu, “Vasa, e ta kap kulie ka nama ine sibu nama mi kulou gi ta vepitsie no ngan?” ⁶¹ Eiekesen e Iesu a nga tuir bong mo ma a kap nga kuil nama.

Mi kovan bu prist a te buer nga vereie e Iesu, “Arie evoi mi Messia e Natuon e Raban ese giet ta ko puongan.”

⁶² E Iesu a nga pevien, “Arie eou mo, ma e ta ba pare va e Natuon mi Ka ta mogos si ken riem suv e Raban a ngeisngeis beitsak ma ta nemei i popon bu balbal simi mariu.”

⁶³ Mi kovan bu prist a nga derikie man kuirkuir nge pevien, “Surie misa giet ta pinat surie ka nama mene te buer nia vuortie? ⁶⁴ Nga te rongomie ine mi namani oeng balapoik ngan e Raban. Vasa kenga vienviendon?”

Egie kokouk gi nga vuor terie e Iesu simi miensei malan va a nga tsana ka tsaka sinavei ian ta otien mi miensei. ⁶⁵ Samo bu mei gi nga vakaek nge kientsuo ma gi nga rorotsie mi poko lavlav i matan ma gi nga tutuo ngan bu rimagie

ma gi nga pevien, “Pengan ese a tutuo no!” Ma mi kulou nennei gi nga kerie nge tsatsakie.

E Petro a nga vamoie e Iesu

(Mataio 26:69-75; Luka 22:56-62; Ioanes 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Sien e Petro ta nga mon i keim simi marara vuor nama, mi vevien petspets simi kovan bu prist a nga ra nemei. ⁶⁷ Sien ta nga pare e Petro ta nga mariur, ine mi vevien a nga deng vangvangasie.

Ma a nga pevien, “Evoi buer e nga ko mon meie e Iesu kovuni i Nasaret.”

⁶⁸ Eiekesen e Petro a nga vamoie. Ma a nga pevien, “O kap telekiran, o, o kap katsep simi sana e ta vokokotie.” Ma a nga veis rakot simi rumrubukien ian simi marara vuor nama. Samo mi to a nga kurkuku.

⁶⁹ Sien ine mi vevien petspets ta nga pare eie ian en, a te buer nga oeng segie ian gi ta nga tuir kouk, “Ine mi ka, eie mi meinmenigie.” ⁷⁰ E Petro a te buer nga vamoie.

I muir lili, egie gi ta nga tuir kouk, gi nga pevien se Petro, “A tuktuk, evoi mi meinmenigie, simi vunan evoi mi kangie Galili buer.”

⁷¹ Samo a nga vakaek nge vakavakariem ngan e Raban i matagie, “O kap telekiran ian mi ka nga ta pepengan.”

⁷² Ian ngas te, mi to a nga kurkuku vuluongan. Samo, e Petro a nga vodonomie mi nama e Iesu ta nga vokokotie sien ven ne, “I muan va mi to ta kurkuku vuluo, e ta vamoie iou votour.” Ma a nga tsuok nge tina.

15

E Iesu a nga tuir i matan e Pilato

(Mataio 27:1,2,11-14; Luka 23:1-5; Ioanes 18:28-38)

¹ Tsourvovo mokuopkuop, bu prist leong ma bu kovakova ka meie bu vavvasengei sibu vinuor ma mi Sanedrin kokouk, gi nga beit simi vien-viendon kes. Ma gi nga visie e Iesu nge kir rakot ngan ma gi nga terie i napariman e Pilato.

² E Pilato a nga vosuoreie, “Arie evoi mi kovakova ka leong sibu Iuda?”

E Iesu a nga kuil nama, “A malan e tate vuotongie.”

³ Bu prist leong gi nga vepitsie ngan bu kepineits palan. ⁴ Samo e Pilato a te buer nga vosuoreie, “Vasa, e ta kap kulie ka nama? Pare, a vovies bu kepineits palan gi ta vepitsie no ngan.”

⁵ Eiekesen e Iesu a kap nga kuil nama te, ma e Pilato a nga kudier ngan.

⁶ Sibu Nginu Pasova kokouk, mi gavana a nga ko ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis vemusurie kegi lalaron mi kulou. ⁷ Mi ka mi asan e Barabas a nga mon simi vona vinatoreis meie egie ese gi ta nga ko matakorot meie mi gavaman. Gi nga kenvamate bu mei sien gi ta nga mon simi tseng leong. ⁸ Mi bineit gi nga beit nge vosuoreie e Pilato va ta nga ruom rivie ka ka tsatsang vinatoreis malan ta nga ko munu tsana.

⁹ E Pilato a nga virei, “Nga lalaron va o ta ruom terie senga ine mi kovakova ka leong sibu Iuda?” ¹⁰ A nga telekire vititirie va bu prist leong gi nga terie e Iesu i napariman simi vunan gi nga

ngungutsuo surie ken tsientsang. ¹¹ Eiekesen bu prist leong gi nga tut ka i murien mi bineit va e Pilato ta nga room rivie e Barabas rakot segie nia verikulie e Iesu.

¹² E Pilato a nga vereie gie, “Misa o ta tsana sien ine mi ka nga ta vuotongie va eie mi kovakova ka leong sibu Iuda?”

¹³ Gi nga koupkoup, “Vetekiyo simi koitskoits!”

¹⁴ E Pilato a nga virei, “Surie misa? Mi sana tsienakor a nga tsana?”

Eiekesen gi nga koupkoup leong beitsak, “Vetekiyo simi koitskoits!”

¹⁵ E Pilato a nga lalaro varese mi bineit. Io, a nga room rivie e Barabas terie segie. E Pilato a nga oeng va gi ta nga beilbeiltsie e Iesu. Ma a nga terie e Iesu va gi ta nga vetekiyo simi koitskoits.

Bu ka ni minakiur gi nga vavangiets ngan e Iesu

(Mataio 27:27-31; Ioanes 19:2,3)

¹⁶ Mi kulou ni minakiur gi nga kir rubukien ngan e Iesu si ken vonuo mi gavana, gi ko vuotongie ngan va mi Praetorium, ma gi nga kuk kakuon mi gargar simi kulou ni minakiur.

¹⁷ Gi nga vavatsekie ngan mi lavlav dav, ma gi nga ruonie man kovage ngan bu suo tsotso nge vavatsekie simi kovan. ¹⁸ Ma gi nga vakaek nge koup rakot sien, “E ta tino kuar, mi kovakova ka leong sibu Iuda!”

¹⁹ Gi nga nisnis ka i kovan ngan mi vaong nge kientsuo. Gi nga sege pukupukukaek ma gi nga rangarie. ²⁰ Ma sien gi tate nga vavangiets vaton, gi nga tsang rivie mi lavlav dav sien ma gi nga vavatsekie ngan man

sar tsetstseik kesen. Samo gi nga kir varakoto nia ra vetekiuo simi koitskoits.

Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits

(Mataio 27:32-44; Luka 23:26-43; Ioanes 19:17-27)

²¹ E Simon mi kangi Kurene, eie e taman e Aleksandro ma e Rupus. A nga kovuni si ken enamon ma a nga veis rov rio gie nia rubukien simi taon. Ma gi nga votsuoke nia sorokie mi koitskoits. ²² Gi nga kerie e Iesu rakot simi korot gi ta vuotongie ngan i Golgota (man vuevue va, 'Mi Korot simi Paptikov') ²³ Samo gi nga terie sien mi puk dangi vain gi nga guol meie ngan mi dangi ei bo, eiekesen a kap nga unumie. ²⁴ Ma gi nga vetekiuo simi koitskoits. Gi nga potakie man sar tsetstseik, ma gi nga paluo ngan mi pinaluo nia pare va ese mei segie va ta nga poro ken ka sana kepineits.

²⁵ Gi nga vetekiuo e Iesu simi koitskoits simi 9 kilok sivovo. ²⁶ Mi vinavataor vavakatsep surie mi sana nama gi ta nga vuortie ngan a nga aes malan ne, 'MAGI KOVAKOVA KA LEONG BU IUDA' ²⁷ Gi nga vetekiuo ba ka puerpuer luu siba koitskoits i bingan e Iesu, mi mei kes si ken bieng suv ma mi mei mene si ken bieng kieir. ²⁸ [Ma mi mat vinavataor simi Pakpak Leong a nga me tsorubeit tuktuk sien ta nga pevien, "Gi nga aes meie ngan bu ka tsokor."] ²⁹ Egie ese gi ta nga veis rov riu gi nga erire kov nge oeng balapoik ngan ma gi nga pevien, "Arie evoi, e pevien va e ta vatsarerie mi Vona renger leong ma e ta ba

buer tsuok voturie i aron ba ra tour! ³⁰ Tsour peuk vekeenan mi koitskoits nge vatoa no kese!”

³¹ Ine simi rosar kes mo, bu prist leong ma bu vavvasengei sibu vinuor se Moses gi nga vavangiets ngan e Iesu i kotubugie ma gi nga pevien, “A nga vatoa bu mei mene eiekesen a kap oit nia vatoa eie kesen! ³² Giet ta be pare ine mi Messia, mi kovakova ka leong sibu Israel, va ta tsour peuk vekeenan mi koitskoits. Terengien giet ta mang pare nge vodovodon tuktuk sien!” Ba ka gi ta nga vetekiuo siba koitskoits i bingan e Iesu, guor nga oeng balapoik ngan buer.

Ken miensei e Iesu

(Mataio 27:45-56; Luka 23:44-49; Ioanes 19:28-30)

³³ Sisiat potaram beit simi 3 kilok sireivreiv, mi ngingi leong a nga kuva mi enamon kokouk.

³⁴ Ma simi 3 kilok sireivreiv e Iesu a nga koup leong, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Man vuevue va, “Mong Raban, mong Raban, surie misa e tate murien veie iou?”

³⁵ Sien bu mei segie gi ta nga tuir vatavatat nge rongomie ine, gi nga pevien, “Nga rorong, eie a kukuo e Eliia.”

³⁶ Mi ka a nga soer rakot nge ra vosuvie mi poko kukui kuvu i rou simi dangi vain monour, ma a nga rorotsie simi poko ei nge vutuirse terie se Iesu va ta nga un. Ma a nga pevien, “Kian be! Giet ta be pare va e Eliia ta nemei nge por terie i keim.”

³⁷ E Iesu a nga koup leong, ma a nga maes rivie ken tino.

³⁸ Mi baba gi ta nga tsana ngan mi lavlav leong nge bangie kitipan mi Korot Tamat Rovoriu simi Vona renger leong a nga kedeur napaluo kovuni i kur beit i keim. ³⁹ Ma sien mi muomuo simi kulou ni minakiur ta nga tuir i muan e Iesu ta nga pare vasa a nga mesei ven, a nga pevien, "A tuktuk te, ine mi ka eie e Natuon e Raban!"

⁴⁰ Mi langei mene gi nga tuir i pek ma gi nga dedeng. I kinorutugie ine, e Maria kovuni i Magadala, a, e Maria e kinan e Ioses, e kasien lili e Iakobo, ma e Salome. ⁴¹ I Galili, ine bu vevien gi nga ko vemusurie e Iesu ma gi nga ko deng surie ken sar pinat. Palan bu vevien mene gi ta nga nomeie e Iesu rakot i Ierusalem, gi nga mon buer.

Gi nga puonongie e Iesu

(Mataio 27:57-61; Luka 23:50-56; Ioanes 19:38-42)

⁴² Ine mi ra mi ra i muan mi Rangi Minaaes. Mi ra nia tsatsang rorrois. Io, sien tate nga reivreiv seserigo, ⁴³ e Iosep kovuni i Arimatea a nga rakot ngan mi aor ngeisngeis se Pilato nge vosuoreie nia poro mi piripirien e Iesu. Eie mi ka aiminangarei i kotubuon mi Sanedrin ma eie buer a nga rorois surie ian mi ra va e Raban ta vuor. ⁴⁴ E Pilato a nga kudier sien ta nga rongomie va e Iesu a te nga maet. E Pilato a nga tuturei surie mi muomuo simi kulou ni minakiur ma a nga vosuoreie va e Iesu a nga maet kebeir te. ⁴⁵ Sien e Pilato tate nga rorong kalei simi muomuo simi kulou ni minakiur va e Iesu a te nga maet, a nga sunuir terie mi piripirien e Iesu se Iosep. ⁴⁶ Io, e Iosep a nga vorie bu lavlav

puneits ma a nga por votsorungie mi piripirien e Iesu nge gulie ngan bu lavlav puneits ma a nga ra vuturungie i aron mi monmon ta nga kole simi vout. Samo, a nga vovulie mi vunavout leong kitipan mi rumrubukien simi monmon. ⁴⁷ E Maria kovuni i Magadala meie e Maria e kinan e Ioses, guor nga pare ivie ta nga vuturungie en.

16

Ken tino mumuerengei e Iesu

(Mataio 28:1-8; Luka 24:1-12; Ioanes 20:1-10)

¹ Sien mi Rangi Minaes tate nga voto, e Maria kovuni i Magadala, e Maria e kinan e Iakobo, ma e Salome gituo nga voir da sosong va gituo ta mang nga rakot nge ra vososongo mi piripirien e Iesu. ² Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien mi matanias tate nga rar tsour, gituo nga veis rakot simi monmon. ³ Ma gituo nga vevirei nge gituo keskes, “Ese ta so vuvuil rivie mi vunavout i matan mi monmon?”

⁴ Eiekesen, sien gituo ta nga so dedeng kien, gituo nga pare ine mi vout gi te nga vuvuil rivie. Ine mi vout a nga leong beitsak. ⁵ Sien gituo ta nga rubukien simi monmon, gituo nga pare mi ka vour ta nga tsekie man tsetstseik puneits a nga mogos simi bienengeiv suv, ma gituo nga kudier.

⁶ A nga pevien, “Ngatuo ta kap kudier. O telekiran va ngatuo nesie e Iesu kovuni i Nasaret ese gi ta nga vetekiuo simi koitskoits. Eie a kap mon ine. A te to muerengei! Ngatuo pare mi korot gi ta nga vuturungie mi piripirien en.

⁷ Ngatuo veis nge ra pangan si ken sar madar tovtov ma e Petro ven ne, ‘E Iesu a te muo nge

nga rakot i Galili. Ian en, nga ta so pare eie malan mo ta nga vokokotie senga.' ”

⁸ Gituo nga kudier tsak nge dendeir ma gituo nga rovotsour nge vi simi monmon. Gituo kap nga pengan ka kepineits si ka mei mene, simi vunan gituo nga motou.

[Bu mat vinavataor muomuo ngan te, gi kap suvuon Marko 16:9-20.]

⁹ Tsourvovo simi ra vourvour simi wik, sien e Iesu tate nga to muerengei simi miensei, a nga muna vasvas se Maria kovuni i Magadala ese e Iesu ta nga kareir rivie sien bu tsaka moromoruo mi napaririem potsu luo. ¹⁰ E Maria kovuni i Magadala a nga rakot ma a nga pengan segie ese gi ta nga ko nomeie e Iesu. Gi nga mon ngan mi tina ma mi aor tsak. ¹¹ Sien gi ta nga rongomie va e Iesu a te nga to ma gi ta nga rongomie va e Maria a te nga pare, gi kap nga vodovodon tuktuk sien.

¹² I muir, e Iesu a nga beit vasvas ngan mi baidendeng vour siba mei luo segie sien guor ta nga vor ve veisveis i sar. ¹³ Guor nga muerengei rakot i Ierusalem nge vateie gie kokouk, eiekese gi kap nga vodovodon tuktuk seguor buer.

¹⁴ I muir te buer, e Iesu a nga tsorubeit vasvas simi sinangavur kes ma kes bu madar tovtov sien gi ta nga vor ve ngongou. Ma a nga nasara gie surie gi ta kap nga suvu vodovodon tuktuk se Raban, ma surie bu arogie a nga bakiet nia vodovodon tuktuk segie ese gi ta nga pare e Iesu va a te nga to muerengei simi miensei.

¹⁵ E Iesu a nga oeng segie, “Nga ta veis rakot sibu korot kokouk simi kabere ma nga ta vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu mei kokouk simi mangmagoso enaenamon. ¹⁶ Eie ese ta vodovodon tuktuk nge por sinusuruiv, e Raban ta so vatoa. Eiekesen eie ese ta kap vodovodon tuktuk, e Raban ta so votorosie. ¹⁷ E Raban ta terie mi ngeisngeis nia tsana bu kepineits ni vovokudier segie ese gi ta vodovodon tuktuk: simi asoung gi ta kareir rivie bu tsaka moromoruo; gi ta vakvakokoit ngan bu vuna nama vour. ¹⁸ Sien va gi ta tsuokopie bu tsotsoi ngan bu rimagie, ma sien va gi ta unumie bu dangi mu, gi ta kap oit nia babas. Gi ta soburo bu tamat mienarouk ngan bu rimagie ma ian magi sar mienarouk ta voto.”

¹⁹ Io, i murien mi Nguts e Iesu tate nga vakokoit voto segie, e Raban a nga kir kien ngan simi rangit ma ine a mogos simi riem suv se Raban. ²⁰ Bu madar tovtov gi nga veis ma gi nga vavatei ngan mi Banga Vinavatei sibu korot kokouk, ma mi Nguts a nga tsatsang meie gie. Ma a nga vara tuktuk ngan ine mi Banga Vinavatei sibu kepineits ni vovokudier gi ta nga tsana.

Mi Namani Tino
The New Testament in the Mandara language of New
Ireland Province of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mandara long Niugini
Copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators

Language: Mandara

Translation by: Mandara Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2023-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

1ad42eca-167e-5607-b13a-e01c001050d9